

Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet knappt 150 motionsyrkanden om straffrättsliga frågor som väckts under de allmänna motionstiderna 2007, 2008 och 2009. De behandlade yrkandena rör frågor om bl.a. brott, straffmätning och påföljder.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar härvid bl.a. till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns 24 reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Utskottets överväganden	11
Brott mot vissa utsatta grupper	11
Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl.	11
Föreläpning	15
Diskriminering av funktionshindrade	16
Tvängsgifte m.m.	17
Brott mot liv och hälsa samt frihet och frid m.m.	18
Mord	18
Misshandel m.m.	19
Olaga hot	21
Olaga intrång	22
Koppleri	23
Tillgreppsbrott	25
Snatteri	25
Rån	26
Ekonomiska brott	27
Skadegörelse	30
Brott mot demokratin m.m.	31
Spioneri m.m.	31
Civil olydnad	32
Hot mot tjänsteman	33
Tortyrbrott	34
Folkmord och brott mot mänskligheten m.m.	36
Högmålsbrott	38
Tjänstefel	39
Företagsbot	41
Övriga brott	42
IT-brottslighet	42
Tidelag	43
Trafikbrott	44
Narkotikabrott	50
Smugglingsbrott	52
Underlåtenhet att bistå nödställd	53
Föräldraskapsbrott	54
Ett reformerat straffsystem m.m.	55
Straffmätning m.m.	55
Påföljder	60
Stockholmsprogrammet	61
Reservationer	64
1. Hets mot folkgrupp m.m., punkt 1 (s, v, mp)	64
2. Olaga diskriminering bör omfatta könsidentitet, punkt 2 (v, mp)	65
3. Straffskärpning vid kränkning på grund av könsidentitet, punkt 3 (v, mp)	65

4. Förolämpning, punkt 4 (v, mp)	66
5. Diskriminering av funktionshindrade, punkt 5 (s, v, mp)	66
6. Tvångsgifte m.m., punkt 6 (v)	67
7. Koppleri och människohandel, punkt 13 (s, v, mp)	67
8. Mutbrott, punkt 17 (mp)	68
9. Tortyrbrott, punkt 23 (s, v, mp)	69
10. Folkmord och brott mot mänskligheten m.m., punkt 24 (v)	69
11. Tjänstefel, punkt 26 (s)	71
12. Företagsbot, punkt 27 (v)	71
13. Påföljder vid trafikförseelser, punkt 30 (mp)	72
14. Drograttfylleri, punkt 31 (s)	73
15. Straffet för rattfylleri m.m., punkt 32 (s)	73
16. Straffet för rattfylleri m.m., punkt 32 (mp)	74
17. Eftersupning, punkt 33 (s)	75
18. Särskilt vållandebrott vid rattfylleri m.m., punkt 34 (s)	75
19. Förverkande av fordon, punkt 37 (s)	76
20. Översyn av straffmätningen vid narkotikabrott, punkt 39 (v)	76
21. Avkriminalisera eget bruk av narkotika, punkt 40 (v)	77
22. Anknytning till organiserad brottslighet ska beaktas vid straffmätning, punkt 47 (s)	78
23. Stockholmsprogrammet, punkt 53 (v)	78
24. Stockholmsprogrammet, punkt 53 (mp)	79
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	81
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	81
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	84
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	89

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Hets mot folkgrupp m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 5, 2008/09:So363 yrkande 11, 2008/09:A402 yrkandena 4 och 6 i denna del, 2009/10:Ju352, 2009/10:So295 yrkande 1 och 2009/10:A257 yrkandena 9 och 10.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Olaga diskriminering bör omfatta könsidentitet

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 3 och 2008/09:So363 yrkande 13.

Reservation 2 (v, mp)

3. Straffskärpning vid kränkning på grund av könsidentitet

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 1, 2008/09:So363 yrkande 14 och 2008/09:A402 yrkande 6 i denna del.

Reservation 3 (v, mp)

4. Förolämpning

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 4, 2008/09:U323 yrkande 19, 2008/09:So363 yrkande 12, 2009/10:So295 yrkande 3 och 2009/10:A443 yrkande 17.

Reservation 4 (v, mp)

5. Diskriminering av funktionshindrade

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju421.

Reservation 5 (s, v, mp)

6. Tvångsgifte m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju308, 2008/09:Ju375 yrkande 1, 2008/09:Ju377 yrkande 1, 2008/09:Ju388, 2008/09:Ju394 yrkande 2, 2008/09:Ju420 yrkande 1, 2008/09:Ju444 yrkande 20, 2008/09:C276 yrkandena 2 och 3, 2008/09:A370 yrkande 1, 2009/10:Ju206 yrkande 1, 2009/10:Ju211 yrkande 1 och 2009/10:Ju265 yrkande 27.

Reservation 6 (v)

7. Kriminalisera skenäktenskap som ingåtts i vinstsyfte

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf334 yrkande 2.

8. Straffet för mord

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju344 yrkandena 1 och 2.

- 9. Skydd för gravida kvinnor och deras ofödda barn**
Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju475.
- 10. Översyn av straffskalorna gällande våld i nära relationer**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju245.
- 11. Olaga hot**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju346 yrkande 2.
- 12. Olaga intrång**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju309 och 2009/10:Ju243.
- 13. Koppleri och människohandel**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju427 yrkande 33.
Reservation 7 (s, v, mp)
- 14. Snatteri**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju445, 2008/09:Ju350, 2009/10:Ju255 yrkande 1 och 2009/10:Ju346 yrkande 3.
- 15. Rån**
Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju273, 2008/09:Ju288, 2008/09:Ju296, 2009/10:Ju228, 2009/10:Ju255 yrkande 4, 2009/10:Ju370 och 2009/10:Ju407.
- 16. Ekonomiska brott**
Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju232 och 2008/09:Ju281.
- 17. Muttbrott**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju382 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Ju383, 2008/09:Ju309 och 2009/10:Ju383 yrkande 2.
Reservation 8 (mp)
- 18. Penningtvätt**
Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju242 yrkande 1.
- 19. Skadegörelse**
Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju301 yrkande 1 och 2009/10:Ju353 yrkande 1.
- 20. Spioneri m.m.**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju247.
- 21. Civil olydnad**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju259.

22. Hot mot tjänsteman

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju280.

23. Tortyrbrott

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju295, 2008/09:Ju262 yrkandena 1–4, 2008/09:Ju327, 2009/10:Ju205 yrkande 3 och 2009/10:Ju378.

Reservation 9 (s, v, mp)

24. Folkmord och brott mot mänskligheten m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju362, 2007/08:Ju396 och 2009/10:Ju205 yrkandena 1, 2 och 4–8.

Reservation 10 (v)

25. Högmålsbrott

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju296.

26. Tjänstefel

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:K223 yrkande 6, 2007/08:Ju307 yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ju318 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:Ju253.

Reservation 11 (s)

27. Företagsbot

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju287.

Reservation 12 (v)

28. IT-brottslighet

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju217.

29. Tidelag

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju326.

30. Påföljder vid trafikförseelser

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju201, 2007/08:Ju211, 2008/09:Ju293, 2008/09:Ju335 och 2009/10:Ju223.

Reservation 13 (mp)

31. Drograttfylleri

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju331 och 2009/10:Ju342.

Reservation 14 (s)

32. Straffet för rattfylleri m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju240, 2008/09:Ju236, 2008/09:Ju289, 2008/09:Ju352, 2008/09:Ju361, 2008/09:Ju379 yrkande 40, 2008/09:Ju384, 2009/10:Ju201, 2009/10:Ju361 och 2009/10:T285 yrkande 8.

Reservation 15 (s)

Reservation 16 (mp)

33. Eftersupning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju271, 2008/09:Ju379 yrkande 41, 2009/10:Ju280 och 2009/10:Ju292.

Reservation 17 (s)

34. Särskilt vållandebrott vid rattfylleri m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju299, 2008/09:Ju316, 2008/09:Ju379 yrkande 39 och 2009/10:Ju294.

Reservation 18 (s)

35. Sänkt promillegräns i alla EU-länder

Riksdagen avslår motion 2009/10:T285 yrkande 6.

36. Skyldighet för rattfylleridömda att delta i konfrontationer med offer

Riksdagen avslår motion 2009/10:T285 yrkande 9.

37. Förverkande av fordon

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju225, 2009/10:Ju232 och 2009/10:Ju311.

Reservation 19 (s)

38. Påföljd för innehav av kat

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju334 och 2009/10:Ju327.

39. Översyn av straffmätningen vid narkotikabrott

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:So408 yrkande 3 och 2009/10:So312 yrkande 3.

Reservation 20 (v)

40. Avkriminalisera eget bruk av narkotika

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:So408 yrkande 2 och 2009/10:So312 yrkande 2.

Reservation 21 (v)

41. Avkriminalisera inte eget bruk av narkotika

Riksdagen avslår motion 2007/08:So444 yrkande 2.

42. Smugglingsbrott

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju249 och 2009/10:Ju318.

43. Underlåtenhet att bistå nödställd

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju213 och 2008/09:Ju222.

44. Föräldraskapsbrott

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju448.

45. Översyn av straffskalor

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju346 yrkande 1.

46. Höjda minimistraff i stället för höjda maximistraff

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju317 och 2009/10:Ju395.

47. Anknytning till organiserad brottslighet ska beaktas vid straffmätning

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju306 yrkande 2.

Reservation 22 (s)

48. Ingen mängdrabatt vid övergrepp i rättssak

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju363.

49. Förlängning av strafftid m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju220 och 2009/10:Ju300.

50. Betydelsen av återfall vid straffmätning

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju405.

51. Utvisning på grund av brott

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju357 yrkandena 1 och 2 samt 2007/08:Ju380.

52. Beslut om fotboja

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju291.

53. Stockholmsprogrammet

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju384 yrkandena 2–4 och 2009/10:T534 yrkande 25.

Reservation 23 (v)

Reservation 24 (mp)

Stockholm den 21 januari 2010

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidsson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Kjell Eldensjö (kd) och Elina Linna (v).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet knappt 150 motionsyrkanden som rör olika straffrättsliga frågor och som har väckts under de allmänna motionstiderna 2007–2009.

Utskottets överväganden

Brott mot vissa utsatta grupper

Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om ökad rättstrygghet för homo-, bi- och transsexuella.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp), 2 (v, mp) och 3 (v, mp).

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju398 (mp, v, c, fp) yrkande 5 och 2008/09:So363 (v) yrkande 11 yrkas att bestämmelsen om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken ska omfatta även den som hotar eller uttrycker missaktning för en grupp av personer med anspelning på deras könsidentitet. I motionerna 2008/09:A402 (mp) yrkande 4 och 2009/10:A257 (mp) yrkande 10 begärs en översyn av hetslagstiftningen. I motionerna 2008/09:A402 (mp) yrkande 6 (delvis) och 2009/10:Ju352 (kd) anförs att transpersoner bör omfattas av hatbrottslagstiftningen. I motion 2009/10:So295 (mp) yrkande 1 anförs att transpersoner bör omfattas av hetslagstiftningen. I motion 2009/10:A257 (mp) yrkande 9 begärs att hetslagstiftningen i brottsbalken och diskrimineringslagen ska omfatta även transpersoner.

I motionerna 2007/08:Ju398 (mp, v, c, fp) yrkande 3 och 2008/09:So363 (v) yrkande 13 begärs att förbudet i 16 kap. 9 § brottsbalken mot olaga diskriminering ska utvidgas till att omfatta såväl sexuell läggning som könsidentitet.

I motionerna 2007/08:Ju398 (mp, v, c, fp) yrkande 1, 2008/09:So363 (v) yrkande 14 och 2008/09:A402 (mp) yrkande 6 (delvis) begärs en ändring av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken så att det ska ses som en försvårande omständighet om syftet med brottet är att kränka en person på grund av dennas könsidentitet.

Bakgrund

I 16 kap. 8 § brottsbalken stadgas att den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning, döms för *hets mot folkgrupp* till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska sär-

skilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Genom en lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 2003, utvidgades bestämmelsen om hets mot folkgrupp till att avse även hets med anspelning på sexuell läggning. I ärendet som avsåg bl.a. ändringar i tryckfrihetsförordningen avgav justitieutskottet ett yttrande till konstitutionsutskottet i de delar som avsåg hets mot folkgrupp m.m. samtidigt som justitieutskottet avgav ett betänkande till kammaren rörande brottet övergrepp i rättssak m.m. (prop. 2001/02:59, yttr. 2001/02:JuU4y, bet. 2001/02:JuU12, rskr. 2001/02:234, rskr. 2002/03:8, SFS 2002:800).

I samband med lagändringen uttalade sig justitieutskottet om huruvida även anspelning på sexuell identitet skulle omfattas av bestämmelsen. Utskottet framhöll att man inte ifrågasatte att enskilda transpersoner ofta drabbas av hot, våld och andra kränkningar och att detta naturligtvis inte var acceptabelt. Enligt utskottet tar bestämmelsen om hets mot folkgrupp dock inte sikte på denna typ av övergrepp mot enskilda. Sådana gärningar är kriminaliserade enligt andra bestämmelser. Utskottet ville understryka att de personer som ingår i beteckningen transpersoner naturligtvis inte är mindre skyddsvärda än andra. Men även om det skulle förekomma hetspropaganda mot transpersoner som grupp saknades det enligt utskottet i varje fall belägg för att detta skulle ha skett på ett sådant sätt att det då skulle kunna motivera någon ytterligare begränsning av yttrandefriheten. Denna grupp borde inte vid denna tidpunkt föras in i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottets ställningstagande innebar att regeringens förslag tillstyrktes.

I 16 kap. 9 § första stycket brottsbalken föreskrivs att en näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå honom eller henne till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för *olaga diskriminering*. Straffet för brottet är böter eller fängelse i högst ett år.

Enligt paragrafens andra stycke tillämpas den nämnda bestämmelsen också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller innehar ett allmänt uppdrag. Vidare gäller, enligt paragrafens tredje stycke, att ansvar för olaga diskriminering också drabbar anordnare av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till en sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att vägra honom eller henne tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra. Slutligen gäller, enligt paragrafens fjärde stycke, att om någon som avses i paragrafens första till

tredje stycken på sätt som där sägs diskriminerar någon annan på grund av hans eller hennes sexuella läggning, inträder likaledes ansvar för olaga diskriminering.

Diskrimineringskommittén hade bl.a. i uppdrag att överväga om straffbestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken borde ersättas med någon annan typ av reglering. Kommittén anförde i sitt slutbetänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) bl.a. att den straffrättsliga bestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken inte borde upphävas. En avkriminalisering var enligt utredningen olämplig både ur allmänpreventiv synvinkel och på grund av kriminaliseringens symbolfunktion. Enligt utredningen borde frågan om en förstärkning av bestämmelsen om olaga diskriminering utredas vidare i särskild ordning. I det sammanhanget borde det övervägas om straffansvar bör införas även för den som diskriminerar en person på grund av kön, könsidentitet, funktionshinder eller ålder. Utredningen föreslog vidare att kön och könsidentitet skulle införas som diskrimineringsgrund, vilket skulle innebära att diskrimineringslagstiftningen kommer att omfatta gruppen transpersoner. Dessutom föreslogs att termen homosexuell läggning skulle ersättas med termen sexuell läggning bl.a. i 5 kap. 5 § första stycket och 16 kap. 9 § fjärde stycket brottsbalken (s. 24 f.). Riksdagen har i maj 2008 (prop. 2007/08:95, 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219, SFS 2008:569), i enlighet med Diskrimineringskommitténs förslag, beslutat att ersätta det tidigare uttryckssättet *homosexuella läggning* i de respektive lagrummen med *sexuella läggning*. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009. Beträffande övriga föreslagna ändringar av 16 kap. 9 § anför regeringen i proposition 2007/08:95 (s. 90) att den avser att återkomma till frågan om en översyn av bestämmelsen i ett annat sammanhang. I den nya diskrimineringslag som infördes genom lagstiftningsärendet ingår även två nya diskrimineringsgrunder: könsöverskridande identitet eller uttryck respektive ålder.

Av 29 kap. 2 § 7 brottsbalken följer att det vid bedömningen av straffvärdet för ett brott ska ses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Genom en lagändring den 1 juli 2002 omfattar bestämmelsen uttryckligen kränkning av en person på grund av hans eller hennes sexuella läggning (prop. 2001/02:59, bet. 2001/02:KU23, rskr. 2001/02:234, SFS 2002:332). Även enligt stadgandets tidigare lydelse omfattades en persons sexuella läggning av bestämmelsen genom rekvisitet ”annan liknande omständighet” (prop. 1993/94:101 s. 22). I samband med lagändringen yttrade sig justitieutskottet, i likhet med vad som ovan anförts om utvidgningen av bestämmelsen rörande hets mot folkgrupp, om huruvida även anspelning på sexuell identitet skulle omfattas av bestämmelsen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken. Utskottet konstaterade att transpersoner, liksom homo-

sexuella, utgör en utsatt grupp i samhället. Det förhållandet att transpersoner som grupp inte föreslogs komma att omfattas av regleringen av hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken fick inte innebära att enskilda transpersoner skulle komma att åtnjuta ett sämre skydd mot hot och trakasserier än personer i andra utsatta grupper. Det var därför enligt utskottet positivt att det pågick ett omfattande arbete inom rättsväsendet för att på ett effektivare sätt kunna bemöta brottslighet med homofobiska inslag m.m. Utskottet konstaterade att situationen för transpersoner emellertid inte enbart var en fråga som berörde straffrätten utan sträckte sig över en rad olika områden (yttr. 2001/02:JuU4y s. 3 f.). Konstitutionsutskottet uttalade bl.a. att straffskärpningsbestämmelsen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken även omfattar kränkningar av individer eller grupper på grund av omständigheter, hänförliga till individen eller gruppen, som liknar de i bestämmelsen specifikt uppräknade omständigheterna. Detta framgår av bestämmelsens mer sammanfattande grund ”annan liknande omständighet”. Bestämmelsen kan därför tillämpas t.ex. om ett motiv för brottet har varit att kränka en person eller en grupp av personer på grund av transvestism eller transsexualism eller någon annan sådan omständighet som kan hänföras till personen eller personerna i gruppen (bet. 2001/02:KU23 s. 46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för synpunkterna rörande anspelning på sexuell identitet (könsidentitet) men ser i dagsläget inte någon anledning att föra in en anspelning härpå i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottet noterar i sammanhanget att könsöverskridande identitet, enligt 1 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567), är en diskrimineringsgrund sedan den 1 januari 2009. Utskottet anser inte heller att en översyn av hets- eller hatbrottslagstiftningen är nödvändig för närvarande. Motionerna 2007/08: Ju398 yrkande 5, 2008/09:So363 yrkande 11, 2008/09:A402 yrkandena 4 och 6 (delvis), 2009/10:Ju352, 2009/10:So295 yrkande 1 och 2009/10: A257 yrkandena 9 och 10 bör därför avslås.

Utskottet noterar att regeringen i lagstiftningsärendet som föregick den nya diskrimineringslagen anfört att den avser att återkomma till frågan om en översyn av bestämmelserna om olaga diskriminering i ett annat sammanhang. Detta arbete bör inte föregripas, varför även motionerna 2007/08: Ju398 yrkande 3 och 2008/09:So363 yrkande 13 bör avslås.

Straffskärpningsbestämmelsen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken torde, som anförts ovan, vara tillämplig på situationer där en person eller en grupp av personer kränks på grund av t.ex. transsexualism. Motionerna 2007/08: Ju398 yrkande 1, 2008/09:So363 yrkande 14 och 2008/09:A402 yrkande 6 (delvis) får därför anses vara tillgodosedda och bör avslås.

Förolämpning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om brottet förolämpning.

Jämför reservation 4 (v, mp).

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju398 (mp, v, c, fp) yrkande 4 och 2008/09:So363 (v) yrkande 12 yrkas att brottet förolämpning ska falla under allmänt åtal även när gärningen tar sikte på någons könsidentitet, och i den förstnämnda motionen också på någons sexuella läggning. I motion 2009/10:So295 (mp) yrkande 3 yrkas att brottet förolämpning ska falla under allmänt åtal när gärningen tar sikte på sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. I motionerna 2008/09:U323 (fp) yrkande 19 och 2009/10:A443 (fp) yrkande 17 efterfrågas en översyn av åtalsbestämmelserna för ärekränkingsbrotten. Motionärerna anser att paragrafen i samband med översynen bör ändras till att även omfatta förolämpning med anspelning på sexuell läggning samt könsidentitet och könsidentitetsuttryck.

Bakgrund

Alla brott som inte uttryckligen är undantagna faller enligt 20 kap. 3 § rättegångsbalken under allmänt åtal. Att ett brott faller under allmänt åtal innebär att målsäganden inte behöver ange brottet till åtal för att åklagaren ska väcka åtal. I brottsbalken är ärekränkingsbrotten i 5 kap. undantagna från allmänt åtal. Det innebär bl.a. att förolämpning inte får åtalas av annan än målsäganden. Detta gäller dock inte undantagslöst. Om brottet riktar sig mot någon som är under 18 år eller om målsäganden anger brottet till åtal och åtal av särskilda skäl anses påkallat från allmän synpunkt, får åklagare enligt 5 kap. 5 § 3 brottsbalken åtala bl.a. för förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse samt såsom stadgas i punkt 4 för förolämpning med anspelning på hans eller hennes sexuella läggning. Det tidigare uttryckssättet *homosexuella läggning* i punkt 4 ersattes genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2009 med *sexuella läggning* (prop. 2007/08:95, bet. 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219, SFS 2008:569).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om en utvidgning av undantagssituationerna i 5 kap. 5 § brottsbalken till att även omfatta könsidentitet eller sexuell läggning, senast i februari 2007 (bet. 2006/07:JuU9 s. 11 f.). Utskottet ansåg då att Diskrimineringskommitténs arbete, vilket alltså lett till den ovannämnda lagändringen, inte borde föregripas. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att sexuell läggning sedan den 1 januari 2009 utgör en av de undantagssituationer som omfattas av 5 kap. 5 § brottsbalken, anser inte att riksdagen i dagsläget bör ta något initiativ för att utvidga antalet undantagssituationer som omfattas av lagrummet. Motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 4, 2008/09:U323 yrkande 19, 2008/09:So363 yrkande 12, 2009/10:So295 yrkande 3 och 2009/10:A443 yrkande 17 bör avslås.

Diskriminering av funktionshindrade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att olaga diskriminering även ska omfatta funktionshindrade.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motion

I motion 2007/08:Ju421 (s) begärs att brottet olaga diskriminering även ska omfatta funktionshinder.

Bakgrund

Diskrimineringskommittén skriver i sitt slutbetänkande (SOU 2006:22 s. 252) beträffande 16 kap. 9 § brottsbalken att även förutsättningarna för att utvidga det kriminaliserade området bör övervägas och att det bör övervägas om straffansvar bör införas även för den som diskriminerar en person på grund av kön, könsidentitet, funktionshinder eller ålder. Enligt kommittén borde frågan om en förstärkning av bestämmelsen om olaga diskriminering utredas vidare i särskild ordning. I proposition 2007/08:95 Ett starkare skydd mot diskriminering anför regeringen (s. 90) att den avser att återkomma till frågan om en översyn av bestämmelsen i ett annat sammanhang.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som har förståelse för motionärens synpunkter, noterar att regeringen i lagstiftningsärendet som föregick den nya diskrimineringslagen anfört att den avser att återkomma till frågan om en översyn av bestämmelserna om olaga diskriminering i ett annat sammanhang. Detta arbete bör inte föregripas, varför motion 2007/08:Ju421 bör avslås.

Tvångsgifte m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tvångsgifte och barnäktenskap. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om kriminalisering av arrangerande av skenäktenskap i vinstsyfte.

Jämför reservation 6 (v).

Motioner

I motionerna 2008/09:Ju308 (c), 2008/09:Ju375 (fp) yrkande 1, 2008/09:Ju377 (m) yrkande 1, 2008/09:Ju388 (m), 2008/09:Ju394 (fp) yrkande 2, 2008/09:Ju420 (m) yrkande 1, 2008/09:Ju444 (v) yrkande 20, 2008/09:C276 (s) yrkandena 2 och 3, 2008/09:A370 (s) yrkande 1, 2009/10:Ju206 (m) yrkande 1, 2009/10:Ju211 (m) yrkande 1 samt 2009/10:Ju265 (v) yrkande 27 efterfrågas en kriminalisering av barn- och tvångsäktenskap.

I motion 2009/10:Sf334 (kd) yrkande 2 begärs att skenäktenskap som ingåtts i vinstsyfte ska kriminaliseras. Motionären anser att den som arrangerat ett äktenskap som ingås för skens skull i vinstsyfte bör kunna straffas för det.

Bakgrund

Utredningen om människohandel m.m., som bl.a. haft i uppdrag att analysera om gällande strafflagstiftning ger ett tillfredsställande skydd mot barn- och tvångsäktenskap, föreslår i sitt betänkande Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd (SOU 2008:41) att en ny straffbestämmelse om barnäktenskap ska införas. Förslaget innebär att en vårdnadshavare som tillåter ett barn som är under 16 år att ingå äktenskap som blir gällande i vigsellandet kan dömas för tillåtande av barnäktenskap. En förutsättning är att barnet är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Utredningen föreslår att brottet ska kunna bestraffas med fängelse i högst två år. Vad beträffar tvångsäktenskap pekar utredningen på att det redan i dag finns bestämmelser bl.a. om olaga tvång, olaga hot eller människohandel som är tillämpliga. Straffskalorna för dessa brott sträcker sig från böter upp till tio års fängelse. Utredningen anser att gällande regler är tillräckliga och föreslår ingen ny straffbestämmelse i denna del. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Justitieutskottet behandlade ett motionsyrkande liknande de nu aktuella våren 2007 (bet. 2006/07:JuU9 s. 13 f.). Utskottet ansåg att den pågående utredningen inte borde föregripas och avstyrkte bifall till motionerna. Utskottet anförde vidare att det utgick från att regeringen följer frågan om huruvida gällande lagstiftning erbjuder ett tillfredsställande skydd mot barn- och tvångsäktenskap i straffrättsligt hänseende.

Skenäktenskap är ett begrepp som används om äktenskap som ingås t.ex. i syfte att en av parterna ska få uppehållstillstånd, men där parterna inte har några planer på att leva tillsammans under äktenskapsliknande former. Regler om meddelande av uppehållstillstånd finns i utlänningslagen (2005:716). I 5 kap. 3 a § första stycket anförs att uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges.

Utskottets ställningstagande

Beredningen av betänkandet Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd bör inte föregripas, varför motionerna 2008/09: Ju308, 2008/09:Ju375 yrkande 1, 2008/09:Ju377 yrkande 1, 2008/09: Ju388, 2008/09:Ju394 yrkande 2, 2008/09:Ju420 yrkande 1, 2008/09:Ju444 yrkande 20, 2008/09:C276 yrkandena 2 och 3, 2008/09:A370 yrkande 1, 2009/10:Ju206 yrkande 1, 2009/10:Ju211 yrkande 1 samt 2009/10:Ju265 yrkande 27 bör avslås.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2009/10: Sf334 yrkande 2 om en kriminalisering av arrangerande av skenäktenskap i vinstsyfte. Motionsyrkandet bör avslås.

Brott mot liv och hälsa samt frihet och frid m.m.

Mord

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om straffet för mord.

Motion

I motion 2009/10:Ju344 (m) yrkande 1 anförs att normalstraffet för mord bör vara livstids fängelse. I yrkande 2 anförs att tidsbestämda fängelsestraff för mord bör fastställas i spannet 10–30 år.

Bakgrund

Enligt 3 kap. 1 § brottsbalken döms den som berövar någon annan livet för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller på livstid.

Riksdagen beslutade i maj 2009 (prop. 2008/09:118, bet. 2008/09:JuU17, rskr. 2008/09:251) om vissa ändringar i straffbestämmelserna för bl.a. mord. Det längsta tidsbestämda straffet för mord är sedan den 1 juli 2009 fängelse i arton år; tidigare var detta 10 år. I betänkandet behandlade och avstyrkte utskottet motionsyrkanden likalydande med de nu aktuella. I sammanhanget anförde utskottet att det delade regeringens uppfattning att det inte framkommit några skäl som talar för att minimistraffet för mord bör ändras. Minimistraffet för mord borde alltså även i fortsättningen vara fängelse i tio år. Även när det gällde den övre gränsen för det tidsbestämda straffet instämde utskottet i vad regeringen anförde. Ett tidsbestämt straff på maximalt 18 år för mord framstod som en väl avvägd högsta nivå. Utskottet ansåg vidare att vid behov av strängare straff fick möjligheten att döma till livstid anses vara tillräcklig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning i fråga om straffet för mord. Motion 2009/10:Ju344 bör därför avslås.

Misshandel m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om utökat skydd för kvinnor och deras ofödda barn. Vidare avslår riksdagen en motion om att regeringen i samband med behandlingen av straffnivåutredningens förslag även ska se över straffskalorna för våld i nära relationer.

Motioner

I motion 2008/09:Ju475 (kd) efterfrågas ett utökat skydd för gravida kvinnor och deras ofödda barn.

I motion 2009/10:Ju245 (m) begärs att regeringen i samband med behandlingen av straffnivåutredningens förslag även ser över straffskalorna för våld i nära relationer.

Bakgrund

Enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogat en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta för misshandel till fängelse i högst två år. Är brottet grovt ska för grov misshandel dömas till fängelse i lägst ett och högst tio år (6 §). Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller på annat sätt visat särskild hän-

synslöshet eller råhet. Vidare ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av en gärnings straffvärde särskilt beaktas bl.a. om den tilltalade visat särskild hänsynslöshet (29 kap. 2 § 2 brottsbalken). I samband med att bestämmelsen om grov misshandel tillkom uttalade departementschefen bl.a. att med uttrycket synnerlig hänsynslöshet eller råhet åsyftas bl.a. våldshandlingar som riktar sig mot ett försvarslöst offer som t.ex. en gravid kvinna (prop. 1962:10 s. B 90). Rekvisitet att gärningsmannen ska ha visat *synnerlig* hänsynslöshet eller råhet har därefter ändrats till att denne ska ha visat *särskild* hänsynslöshet eller råhet, i syfte att fler gärningar ska bedömas som grov misshandel (prop. 1987/88:14, bet. JuU16, rskr. 84). Ett liknande motionsyrkande som det i 2008/09:Ju475 behandlades och avstyrktes av utskottet våren 2006 (bet. 2005/06:JuU22, prot. 2005/06:122). Utskottet ansåg att gällande bestämmelser om bl.a. grov misshandel gav domstolarna tillräckligt utrymme för att vid bedömningen av en gärnings straffvärde beakta den omständigheten att gärningen riktat sig mot en gravid kvinna.

Straffnivåutredningens huvudsakliga uppgift har varit att föreslå ändringar i lagstiftningen som syftar till att åstadkomma en skärpt syn på allvarliga våldsbrott. Av direktiven för utredningen (dir. 2007:48) framgår bl.a. att utredaren vid sina överväganden särskilt har haft att beakta Åklagarmyndighetens redovisning av domstolarnas straffmätning och påföljdsval i mål om brotten misshandel och grov misshandel, olaga hot och grovt olaga hot, rån och grovt rån samt grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Utredaren skulle vidare uppmärksamma de brott som omfattas av kartläggningen men också andra brott som innefattar allvarliga former av angrepp på enskildas fysiska integritet.

Utredningen har i oktober 2008 lämnat betänkandet Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85). Förslagen i betänkandet innebär bl.a. att straffen för allvarliga våldsbrott skärps genom att det vid straffmätningen särskilt ska beaktas om ett brott har inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person. Straffskalorna för grov misshandel och för utpressning, grovt brott, ändras. Vidare föreslås att rätten, när straffet mäts ut, ska ta större hänsyn till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter. Vidare ska återfall i brott leda till strängare straff på ett mer konsekvent sätt än tidigare. Från Justitiedepartementet har inhämtats att regeringen avser att överlämna en proposition i frågan till riksdagen i mars 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att gällande bestämmelser om bl.a. grov misshandel ger domstolarna tillräckligt utrymme för att vid bedömningen av en gärnings straffvärde beakta den omständigheten att gärningen riktat sig mot en gravid kvinna. Utskottet noterar i detta sammanhang även att straffnivåutred-

ningen föreslår att straffet för grov misshandel ska skärpas. Något initiativ från riksdagens sida bör inte tas med anledning av motion 2008/09:Ju475. Motionen bör avslås.

Utskottet konstaterar att Straffnivåutredningens huvudsakliga uppgift har varit att föreslå ändringar i lagstiftningen som syftar till att åstadkomma en skärpt syn på allvarliga våldsbrott. Många av de brott som utredningen har studerat i det sammanhanget är sådana som typiskt sett förekommer i samband med våld i nära relationer. Vidare innebär förslagen i betänkandet bl.a. att straffen för allvarliga våldsbrott skärps genom att det vid straffmätningen särskilt ska beaktas om ett brott har inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person. Något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2009/10:Ju245 bör inte tas, utan den bör avslås.

Olaga hot

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om skärpt straff för olaga hot av normalgraden.

Motion

I motion 2009/10:Ju346 (m) yrkande 2 begärs strängare straff för olaga hot. Enligt motionären bör maximistraffet för olaga hot av normalgraden höjas från ett till två års fängelse.

Bakgrund

Enligt 4 kap. 5 § brottsbalken döms den som lyfter vapen mot någon annan eller i övrigt hotar med en brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år. Om brottet är grovt döms till fängelse, i lägst sex månader och högst fyra år.

Det kan konstateras att Straffnivåutredningen i sitt slutbetänkande Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85) bl.a., vad beträffar brott i allmänhet, föreslår att rätten ska ta större hänsyn till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter när straffet mäts ut. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

I sammanhanget bör nämnas att regeringen i juli 2008 gav Rikspolisstyrelsen i uppdrag att tillsammans med Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser mycket allvarligt på brottet olaga hot. Brottet är vanligt förekommande inom den organiserade brottsligheten, och utskottet anser därför att det arbete som polisen bedriver mot den grova organiserade brottsligheten är angeläget i detta sammanhang. Utskottet noterar vidare att Straffnivåutredningen lämnat förslag som kan komma att få betydelse för straffmätningen vid brottet olaga hot. Utskottet är därför inte i dagsläget berett att föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att maximistrafket för olaga hot ska höjas. Motion 2009/10:Ju346 yrkande 2 bör därför avslås.

Olaga intrång

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om översyn och ändring av bestämmelserna om olaga intrång.

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju309 (m) och 2009/10:Ju243 (m) efterfrågas en översyn och ändring av bestämmelserna om olaga intrång. Motionärerna är kritiska till att handlare inte kan förhindra att snabbare bereds tillträde till deras butiker.

Bakgrund

Enligt 4 kap. 6 § andra stycket brottsbalken döms den som intränger eller kvarstannar obehörigen i ett kontor, en fabrik eller en annan byggnad eller på fartyg, upplagsplats eller ett annat dylikt ställe för olaga intrång till böter. Är brottet grovt är straffet fängelse i högst två år.

Utskottet behandlade i februari 2009 ett motionsyrkande liknande det nu aktuella i samband med behandlingen av propositionen Lag om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (prop. 2004/05:77, bet. 2004/05:JuU32 s. 10 f.). Utskottet anförde då dels att det delade motionärernas uppfattning att brott och ordningsstörningar är ett stort problem för många näringsidkare, dels att det alltså hade förståelse för att en butiksinnehavare kan vilja freda sig mot t.ex. snatterier genom att förbjuda en viss person tillträde till butiken. Motionsyrkandet avstyrktes dock med hänvisning till de

skäl som regeringen anfört i propositionen i denna fråga. Skälen för regeringens ställningstagande var sammanfattningsvis att affärslokaler har en stor och ofta avgörande betydelse för den enskildes dagliga livsföring. Han eller hon måste t.ex. kunna handla mat, uträtta ärenden på bank och apotek och kanske besöka en optiker. Ett straffsanktionerat förbud att besöka vissa affärslokaler skulle därför kunna drabba den enskilde hårt. Ett straffsanktionerat förbud att besöka affärslokaler skulle dessutom kunna innebära ett större ingrepp i den grundlagsfästa rörelsefriheten och därmed kräva särskilda överväganden.

Justitieministern har i februari 2007 gett en utredare i uppdrag att överväga och föreslå lagstiftning om tillträdesförbud till butiker m.m. Enligt uppdraget ska utredaren överväga behovet av en lagstiftning som ger möjlighet att vid straffansvar kunna utestänga personer från butikslokaler och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde. Om ett sådant behov föreligger ska förslag till lagstiftning lämnas. Förslagets inriktning ska vara en särskild reglering med förebild i besöksförbudslagen och tillträdesförbudslagen.

Utskottets ställningstagande

En utredare har fått i uppdrag att överväga och föreslå lagstiftning om tillträdesförbud till butiker m.m. Utredningen och den efterföljande beredningen bör inte föregripas. Riksdagen bör därför avslå motionerna 2007/08: Ju309 och 2009/10:Ju243.

Koppleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att det bör utredas om koppleribrottet kan ersättas med brottet människohandel.

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Motion

I motion 2009/10:Ju427 (s) yrkande 33 anfördes att det bör utredas om koppleribrottet går att ersätta med brottet människohandel. Motionärerna anser att man bör skärpa synen på koppleribrottet genom att ge det rubriceringen människohandel.

Bakgrund

Enligt 6 kap. 12 § brottsbalken döms den som främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning för koppleri till fängelse i högst fyra år.

Av 4 kap. 1 a § brottsbalken följer att den som, i annat fall än som avses i 1 § (som avser människorov), med användande av olaga tvång eller vilseledande, med utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med något annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot eller vidtar någon annan sådan åtgärd med en person, och därigenom tar kontroll över personen, i syfte att personen ska

1. utsättas för brott enligt 6 kap. 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 §, utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål
2. utnyttjas i krigstjänst eller tvångsarbete eller annat sådant tvångstillstånd
3. utnyttjas för avlägsnande av organ eller
4. på annat sätt utnyttjas i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.

I april 2008 presenterade Utredningen om människohandel m.m. sitt betänkande Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd (SOU 2008:41). Utredningen hade i uppdrag att bl.a. göra en översyn av den straffrättsliga bestämmelsen om människohandel, att överväga skälen för och emot att slopa eller begränsa kravet på dubbel straffbarhet för människohandelsbrottet samt att analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets konvention om bekämpande av handel med människor. Betänkandet innehåller flera förslag som innebär att lagstiftningen mot människohandel skärps och offrens situation förbättras. Utformningen av straffbestämmelsen förtydligas och kompletteras t.ex. genom att uppräkningslistan av de otillbörliga medlen och handelsåtgärderna utökas. Ett annat förslag som syftar till att skapa ett effektivt straffrättsligt skydd mot människohandel är att kravet på dubbel straffbarhet för brott begångna utomlands inte längre ska gälla för människohandelsbrottet. Utredningen har också tagit upp frågor om koppleri och grovt koppleri. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet och regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

Utskottet behandlade bl.a. ett yrkande likalydande med 2009/10:Ju427 (s) yrkande 33 vid behandlingen av regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (bet. 2008/09:JuU4, rskr. 2008/09:174). Utskottet anförde då (s. 36) att det delade den inställning som framkom i några motioner om att det behövs förtydliganden när det gäller straffbestämmelsen om människohandel. Eftersom frågan var föremål för beredning i Regeringskansliet fanns det dock inte någon anledning för riksdagen att göra något uttalande. Enligt utskottets mening borde resultatet av den fortsatta beredningen av utredningens förslag inte heller i övrigt föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller, när det gäller det nu aktuella motionsspörsmålet, att beredningen av betänkandet Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd inte bör föregripas. Motion 2009/10:Ju427 yrkande 33 bör avslås.

Tillgreppsbrott

Snatteri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att brottsrubriceringen snatteri ska avskaffas.

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju445 (fp), 2008/09:Ju350 (fp) och 2009/10:Ju255 (m) yrkande 1 begärs att brottsrubriceringen snatteri ska avskaffas. Rubriceringen stöld bör i stället användas. I motion 2009/10:Ju346 (m) yrkande 3 föreslås att snatteri ska benämnas ringa stöld.

Bakgrund

”Den som olovligen tager vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, dömes, om tillgreppet innebär skada, för *stöld* till fängelse i högst två år” (8 kap. 1 § brottsbalken). Är brottet med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, ska för *snatteri* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader (8 kap. 2 § brottsbalken).

Straffnivåutredningen har i oktober 2008 lämnat sitt slutbetänkande Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85). Utredningen föreslår bl.a. att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett tydligare sätt än vad som nu är fallet. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

Regeringen gav i maj 2009 i uppdrag till Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket att gemensamt vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv samverkan och handläggning av mängdbrott (Ju 3950/Å). Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 maj 2010.

Ett motionsyrkande om att rubriceringen snatteri bör ersättas med ringa stöld behandlades av utskottet i februari 1998 (bet. 1997/98:JuU9, prot. 1997/98:69). Utskottet konstaterade att uttrycket snatteri utgör en allmänt vedertagen terminologi och är väl inarbetat. Något skäl att frångå den kunde utskottet inte se. Motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill peka på allvaret i systematiska snatterier och har förståelse för synpunkterna i motionerna att snatterier många gånger kan vara allvarliga brott. Utskottet noterar också att butiksstölder, som ofta utgör snatterier, är ett s.k. mängdbrott som utgör ett av polisens prioriterade områden. Utskottet konstaterar dessutom att Straffnivåutredningen föreslår att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett tydligare sätt än vad som nu är fallet. Utskottet är dock inte i dagsläget berett att föreslå att brottsrubriceringen snatteri ska avskaffas. Motionerna 2007/08:Ju445, 2008/09:Ju350, 2009/10:Ju255 yrkande 1 och 2009/10:Ju346 yrkande 3 bör avslås.

Rån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av lagstiftningen om rån och grovt rån och om att alla väpnade rån ska bedömas som grova rån.

Motioner

I motionerna 2008/09:Ju273 (m) och 2009/10:Ju370 (m) efterfrågas en översyn av lagstiftningen om rån och grovt rån. Motionären är kritisk till att det fordras att gärningsmannen använt ett skarpladdat vapen för att gärningen ska bedömas som grovt rån. Även i motion 2009/10:Ju407 (m) begärs en översyn av lagstiftningen i detta avseende. I motionerna 2008/09:Ju288 (m), 2008/09:Ju296 (c), 2009/10:Ju228 (c) och 2009/10:Ju255 (m) yrkande 4 yrkas att alla väpnade rån bör bedömas som grova rån, oavsett om skarpladdade vapen kommit till användning eller ej.

Bakgrund

Den som stjälar medelst våld å person eller medelst hot som innebär trängande fara eller för den hotade framstår som trängande fara döms enligt 8 kap. 5 § brottsbalken för *rån*. Påföljden är fängelse i lägst ett och högst sex år. Är brottet grovt döms enligt 6 § samma kapitel för grovt rån till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om våldet varit livsfarligt eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller om han i övrigt har visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen tagit ställning till liknande motionsyrkanden som de nu aktuella, senast våren 2007 (bet. 2006/07:JuU9 s. 30). Utskottet vidhöll då tidigare gjorda uttalanden som i huvudsak går ut på att straffskalan för rån och grovt rån väl återspeglar hur

allvarligt lagstiftaren ser på denna typ av brottslighet och att brott som förövas med vapen eller vapenattrapper ofta bedöms som grova av domstolarna. När det gäller rekvisiten för grovt rån har utskottet konstaterat att dessa ger utrymme för att beakta sådana omständigheter som gärningens farlighet och hänsynslöshet samt de effekter i form av skada, psykiska besvär och annat obehag som gärningen medför för den enskilde. Utskottet har inte kunnat se att det härutöver behövs en reglering som tar sikte på vilken typ av redskap som kommit till användning vid gärningens genomförande. Riksdagen borde enligt utskottet avslå motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och föreslår att riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju273, 2008/09:Ju288, 2008/09:Ju296, 2009/10:Ju228, 2009/10:Ju255 yrkande 4, 2009/10:Ju370 och 2009/10:Ju407.

Ekonomiska brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en översyn av 11 kap. brottsbalken, om mutbrott och om en översyn av lagstiftningen om penninghäleri.

Jämför reservation 8 (mp).

Motioner

I motion 2008/09:Ju232 (m) begärs en översyn av 11 kap. brottsbalken om brott mot borgenärer m.m., och i motion 2008/09:Ju281 (m) efterfrågas en samordning av lagar som rör ekonomisk brottslighet.

I motion 2007/08:Ju382 (m) yrkande 1 och 2 samt i motion 2008/09:Ju309 (m) efterfrågas en förtydligad lagstiftning när det gäller mutbrott. I motion 2007/08:Ju383 (fp) efterfrågas skärpta straff för mutbrott inom offentlig sektor.

I motion 2009/10:Ju383 (mp) yrkande 2 efterfrågas en utredning för att stärka och modernisera lagstiftningen kring mutbrott så att den bättre anpassas till att möta dagens verklighet.

I motion 2009/10:Ju242 (fp) yrkande 1 efterfrågas en översyn av den svenska penninghälerilagstiftningen. Motionären är bl.a. kritisk till det förhållandet att myndigheterna för att kunna inleda en utredning behöver visa att pengar som tvättas härrör från ett specifikt brott.

Bakgrund

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella om en översyn av 11 kap. brottsbalken. För en utförlig beskrivning av frågans behandling se betänkande 2006/07:JuU9 Straffrättsliga frågor (s. 30 f.). Utskottet uttalade i detta betänkande att det delade motionärernas uppfattning att det är angeläget att den ekonomiska brottsligheten bekämpas effektivt och att detta förutsätter att lagstiftningen som rör ekonomisk brottslighet, inklusive 11 kap. brottsbalken, är lämpligt utformad. Utskottet utgick från att regeringen i samband med beredningen av betänkandet Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning (SOU 2007:08) av Utredningen om översyn av Ekobrottsmyndigheten övervägde om det fanns skäl att initiera en mer allmän översyn av reglerna på området. Utskottet fann inte anledning för riksdagen att då vidta några åtgärder. Motionerna avstyrktes.

Från Justitiedepartementet har inhämtats att regeringen avskrivit betänkandet SOU 2007:08 i september 2007 och att frågeställningarna som aktualiseras i betänkandet inte bereds vidare.

Enligt 20 kap. 2 § brottsbalken ska den arbetstagare som, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning dömas för mutbrott till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma ska gälla om arbetstagaren begått gärningen innan han eller hon erhöll anställningen eller efter det att han eller hon slutat densamma. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Utskottet behandlade senast ett motionsyrkande liknande de nu aktuella rörande mutbrott i betänkande 2004/05:JuU13 (s. 9 f.). Utskottet pekade där på att den s.k. Förtroendekommissionen under 2004 redovisat sitt arbete i betänkandet Näringslivet och förtroendet (SOU 2004:47). Kommissionen förordar där en översyn av bestämmelserna om mutbrott och bestickning. Enligt kommissionen är reglerna otydliga framför allt i fråga om innebörden av begreppet otillbörlig belöning. Regeringen uppgavs överväga om kommissionens förslag på det aktuella området skulle genomföras. Utskottet ansåg att resultatet av denna beredning inte borde föregripas och avstyrkte motionen.

Utskottet anförde vidare i det ovannämnda betänkandet att mycket av regeringens arbete vad avser korruptionsbekämpning är fokuserat kring Sveriges internationella åtaganden, främst inom Europarådet och FN. Dessutom anfördes att Sverige också deltar aktivt i det fortlöpande utvärderingsarbetet av tidigare åtaganden inom Europarådet och inom OECD. Den 1 juli 2004 trädde de ändringar i kraft som regeringen föreslog i prop. 2003/04:70 Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption m.m. (bet. 2003/04:JuU21, rskr. 2003/04:233). Ändringarna var föranledda av Europarådets straffrättsliga och civilrättsliga konventioner mot korruption med tilläggsprotokoll till den straffrättsliga konventionen. De nya reglerna

innebär bl.a. att den personkrets som omfattas av bestämmelserna om bestickning och mutbrott utvidgas och att straffskalan blir densamma för de båda brotten.

I sammanhanget kan även nämnas att FN:s konvention mot korruption undertecknades i december 2003. Konventionen är den första globala konventionen inom korruptionsbekämpningen. Den innehåller bestämmelser om bl.a. kriminalisering av korruptionsbrott, internationellt rättsligt samarbete och återförande av egendom. Sverige tillträdde konventionen i april 2007 (bet. 2006/07:JuU12, rskr. 2006/07:149).

En särskild utredare har i mars 2009 fått i uppdrag (dir. 2009:15) att se över den straffrättsliga regleringen av brotten mutbrott och bestickning. Syftet ska vara att åstadkomma en modernare samt mer ändamålsenlig och lättillgänglig reglering med tydliga kriterier för straffansvar. Utredaren ska vidare bedöma lämpligheten av och vid behov föreslå en straffrättslig reglering av s.k. handel med inflytande. En annan uppgift för utredaren ska vara att tillsammans med en till utredaren knuten arbetsgrupp ta fram förslag till en kod för beslutspåverkan inom näringslivet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2010.

Enligt 9 kap. 6 a § brottsbalken döms den som

1. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom, eller

2. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv för penninghäleri till fängelse i högst två år.

För penninghäleri döms också den som, i annat fall än som anges i första stycket, otillbörligen medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom, om åtgärden är ägnad att dölja att annan har berikat sig genom brottslig gärning.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet pågår det ett arbete med att ta fram direktiv till en utredning om kriminalisering av penningtvätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen framhålla det angelägna i att den ekonomiska brottsligheten bekämpas effektivt. Detta förutsätter, som utskottet tidigare uttalat, en lämpligt utformad lagstiftning. Utskottet är dock inte berett att nu vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2008/09:Ju232 och 2008/09:Ju281. Riksdagen bör avslå motionerna.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att en särskild utredare har i uppdrag att se över den straffrättsliga regleringen av mutbrott och bestickning. Motionerna 2007/08:Ju382 yrkande 1 och 2, 2007/08:Ju383, 2008/09:Ju309 och 2009/10:Ju383 yrkande 2 får härigenom anses tillgodosedda och bör avslås av riksdagen.

Utskottet välkomnar att regeringen avser att tillsätta en utredning som ska se över lagstiftningen kring penninghäleri och kriminalisering av penningtvätt. Utskottet anser att det är önskvärt att utredningen bedrivs skyndsamt. Motion 2009/10:Ju242 yrkande 1 som får anses tillgodosedd med det anförda bör avslås.

Skadegörelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om en översyn av de rättsliga påföljderna vid s.k. djurrättsattentat.

Motioner

I motionerna 2008/09:Ju301 (m) yrkande 1 och 2009/10:Ju353 (m) yrkande 1 pekar motionären på behovet av en översyn av de rättsliga påföljderna vid s.k. djurrättsattentat.

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2003 om flera skärpningar av den straffrättsliga lagstiftningen såvitt gäller skadegörelsebrott (prop. 2002/03:138, bet. 2003/04:JuU3, rskr. 2003/04:15). Skärpningarna trädde i kraft den 1 januari 2004. Den som förstör eller skadar fast eller lös egendom till men för annans rätt därtill döms enligt 12 kap. 1 § brottsbalken för skadegörelse till böter eller fängelse i högst ett år. Är brottet, med hänsyn till skadans obetydlighet och övriga omständigheter vid brottet, att anse som ringa döms enligt 12 kap. 2 § samma balk i stället för åverkan till böter. Även den som i skog och mark tar t.ex. sten, grus eller annat sådant som ej är berett till bruk kan dömas för åverkan. Är brottet att anse som grovt döms enligt 12 kap. 3 § samma balk för grov skadegörelse till fängelse i högst fyra år. Vid bedömande av om brottet ska vara att anse som grovt ska särskilt beaktas, om av gärningen kommit synnerlig fara för någons liv eller hälsa eller om skadan drabbat sak av stor kulturell eller ekonomisk betydelse eller om skadan i övrigt är synnerligen kännbar. Även försök till skadegörelse och grov skadegörelse är straffbart liksom förberedelse till eller underlåtenhet att avslöja grov skadegörelse.

Utskottet behandlade motionsyrkanden liknande de nu aktuella våren 2006 (bet. 2005/06:JuU22 s. 47 f.). Utskottet uttryckte då förståelse för motionsönskemålen om ett bättre skydd för uppfödare som utsätts för brott av djurrättsaktivister och anförde bl.a. följande. ”Uppfödning av pälsdjur för handel med pälsar och liknande näringsverksamhet är tillåten i Sverige. Den som driver sådan rörelse har rätt att göra det utan att bli utsatt för brott. Riksdagen har emellertid nyligen beslutat om skärpningar i det straff-

rättsliga regelverket i syfte att förebygga och bekämpa skadegörelse, bl.a. en skärpning av straffskalan för sådana brott”. Mot bl.a. den bakgrunden var utskottet inte berett att förorda ytterligare åtgärder, och utskottet avstyrkte motionerna.

Vid utskottets senaste behandling av motionsyrkanden liknande de nu aktuella, våren 2007 (bet. 2006/07:JuU9 s. 33 f.), uttryckte utskottet att brott mot näringsidkare måste tas på större allvar men att det inte fann skäl att i detta sammanhang frångå sina tidigare uttalanden om översyn av straffskalor för brott av s.k. djurrättsaktivister. Utskottet avstyrkte motionerna.

Det kan konstateras att Straffnivåutredningen i sitt slutbetänkande Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85) bl.a., vad beträffar brott i allmänhet, föreslår att rätten ska ta större hänsyn till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter när straffet mäts ut. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för motionsönskemålen om bättre skydd för uppfödare som utsätts för brott av s.k. djurrättsaktivister. Utskottet är dock alltjämt av uppfattningen att det inte finns skäl att frångå tidigare uttalanden om en översyn av straffskalorna för brott av s.k. djurrättsaktivister. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionerna 2008/09: Ju301 yrkande 1 och 2009/10:Ju353 yrkande 1 bör inte tas. Riksdagen bör avslå yrkandena.

Brott mot demokratin m.m.

Spioneri m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om översyn av straffet för spioneri m.m.

Motion

I motion 2007/08:Ju247 (s) begärs en översyn av om nuvarande lagar bl.a. gällande spioneri är tillräckliga ur säkerhetssynpunkt vid svenskt engagemang utomlands.

Bakgrund

”Den som, för att gå främmande makt tillhanda, obehörigen anskaffar, befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för totalförsvaret eller eljest för rikets säkerhet döms, vare sig uppgiften är riktig eller ej, för *spioneri* till fängelse i högst sex år” (19 kap. 5 § brottsbalken). Detsamma ska gälla, om någon i ett syfte som nu sagts obehörigen framställer eller tar befattning med en skrift, en teckning eller ett annat föremål som innefattar en sådan uppgift.

Motionären har i en skriftlig fråga i maj 2007 (fr. 2006/07:1215) till justitieministern riktat en fråga med samma innehåll som motionen dvs. efterfrågat en utredning för att klarlägga om nuvarande lagar är tillräckliga ur säkerhetssynpunkt vid svenskt engagemang i utlandet. Justitieministern har i svaret anfört att frågan är ställd mot bakgrund av ett uppmärksammat fall där en svensk officer i utlandstjänst misstänks ha lämnat ut hemlig information. Fallet var föremål för rättslig prövning och ministern ansåg sig inte kunna kommentera ett enskilt ärende. Hon uttalade avslutningsvis att det innan något slutligt avgörande förelåg var för tidigt att dra några slutsatser om lagstiftningens utformning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:Ju247 om en översyn av om nuvarande lagar bl.a. gällande spioneri är tillräckliga ur säkerhetssynpunkt vid svenskt engagemang utomlands. Motionen bör avslås.

Civil olydnad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att civil olydnad ska betraktas som en försvårande omständighet vid straffmätning.

Motion

I motion 2007/08:Ju259 (m) begärs att civil olydnad i samband med brott ska betraktas som en försvårande omständighet om brottet utförs med avsikt att ändra gällande rätt eller att hindra någon att utöva sina lagliga rättigheter.

Bakgrund

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast våren 2007 (bet. 2005/06: JuU22), behandlat och avstyrkt motioner som efterfrågar en särskild straffskärpningsgrund då fråga är om brott som hotar demokratiska värden eller grundläggande fri- och rättigheter. Såvitt utskottet kunde bedöma gav nuvarande lagstiftning ett tillfredsställande skydd för enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser alltså att nuvarande lagstiftning ger ett tillfredsställande skydd för enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Något behov av att skapa en särskild straffskärpningsgrund när det gäller brott som hotar demokratiska värden föreligger inte. Riksdagen bör avslå motion 2007/08:Ju259.

Hot mot tjänsteman

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att möjligheten att bedöma brottet hot mot tjänsteman som ringa ska tas bort.

Motion

I motion 2007/08:Ju280 (m) framförs att möjligheten att bedöma brottet hot mot tjänsteman som ringa ska tas bort. Enligt motionären är det, för att stödja tjänstemännen i deras myndighetsövning, rimligt att alla brott mot tjänstemän betraktas som grova.

Bakgrund

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig mot någon i hans myndighetsutövning eller för att tvinga honom till eller hindra honom från åtgärd däri eller hämnas för sådan åtgärd döms enligt 17 kap. 1 § brottsbalken för *våld eller hot mot tjänsteman* till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma ska gälla om någon med våld eller hot om våld förgriper sig mot den som tidigare har utövat myndighet för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

Utskottet behandlade motionsyrkanden rörande hot och våld mot förtroendevalda och offentligtanställda i mars 2009 (bet. 2008/09:JuU20 s. 8 f., prot. 2008/09:100). Utskottet anförde att det såg allvarligt på att förtroendevalda och offentligtanställda utsätts för våld eller hot om våld och välkomnade det arbete som nu bedrivs för att såväl kartlägga omfattningen av dessa företeelser som hur de kan motverkas. Pågående arbete och utredningar borde dock inte föregripas. Motionerna avstyrktes.

I sammanhanget kan nämnas att Finansdepartementet nyligen har avlämnat en lagrådsremiss om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. I lagrådsremissen föreslås en ny lag enligt vilken kommuner och landsting ska få anordna säkerhetskontroll i form av en allmän inpasseringskontroll med kroppsvisitation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på hot mot offentliganställda. Det arbete som bedrivs för att motverka sådana hot är därför mycket positivt. Utskottet noterar i sammanhanget Rikspolisstyrelsens uppdrag att tillsammans med ett antal andra myndigheter säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO) och Stalkningsutredningens förslag (SOU 2008:81) som nu bereds inom Regeringskansliet. Utskottet kan dock inte ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:Ju280 om att alla sådana brott ska betraktas som grova. Riksdagen bör avslå motionen.

Tortyrbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om att ett tortyrbrott ska införas.

Jämför reservation 9 (s, v, mp).

Motioner

I motionerna 2008/09:Ju327 (s), 2008/09:Ju262 (s) yrkande 4, 2009/10:Ju205 (v) yrkande 3 och 2009/10:Ju378 (s) begärs att ett tortyrbrott ska införas. Även i motion 2007/08:Ju295 (s) efterfrågas bl.a. att ett tortyrbrott ska införas.

I motion 2008/09:Ju262 (s) yrkandena 1 och 3 pekar motionären på att Sverige är det land som kritiserats flest gånger av FN:s kommission mot tortyr och att Sverige därför måste leva upp till sina åtaganden enligt FN:s konvention mot tortyr, Europakonventionen och konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna. I motionsyrkande 2 efterfrågas ett förbud mot att åberopa bevis som tillkommit genom tortyr.

Bakgrund

Svensk lagstiftning upptar inte något självständigt tortyrbrott. Tortyrhandlingar är emellertid straffbara enligt olika bestämmelser, främst de i 3 och 4 kap. brottsbalken (dvs. brott mot liv och hälsa och mot frihet och frid). I vart fall torde en tortyrhandling i regel vara att bedöma åtminstone som misshandel.

Sverige har ratificerat en av Förenta nationernas generalförsamling den 10 december 1984 antagen konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, den s.k. tortyrkonventionen (prop. 1985/86:17, bet. 1985/86:UU11, rskr. 1985/86:38).

I november 2002 överlämnade Internationella straffrättsutredningen sitt betänkande Internationella brott och svensk jurisdiktion (SOU 2002:98) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att svensk domstol ska ha rätt att döma för gärningar som utgör tortyr enligt FN:s tortyrkonvention oberoende av var eller av vem som sådana brott begåtts. För en beskrivning av det lagstiftningsarbete som föregick ratificerandet av konventionen, konventionens innehåll och utskottets tidigare behandling av motionsönskemål liknande de nu aktuella hänvisas till betänkandet Straffrättsliga frågor (2006/07:JuU9 s. 37 f.). I betänkandet anförde utskottet vid behandlingen av motionsyrkandena att det delade motionärernas uppfattning att det är viktigt att säkerställa att svensk lag täcker de brottsliga handlingar som omfattas av tortyrkonventionen och att det beklagade att Internationella straffrättsutredningens betänkande ännu inte lett till några förslag. Utskottet ansåg emellertid att beredningen av betänkandet inte borde föregripas och avstyrkte motionerna.

Internationella straffrättsutredningens betänkande Internationella brott och svensk jurisdiktion (SOU 2002:98) bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser alltså att det är viktigt att säkerställa att svensk lag täcker de brottsliga handlingar som omfattas av tortyrkonventionen. Utskottet som beklagar att betänkandet ännu inte lett till några förslag har inhämtat att detta nu bereds aktivt. Beredningen av betänkandet bör dock inte föregripas. Riksdagen bör därför avslå motionerna 2007/08:Ju295, 2008/09:Ju262 yrkandena 1–4, 2008/09:Ju327, 2009/10:Ju205 yrkande 3 och 2009/10:Ju378.

Folkmord och brott mot mänskligheten m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. särskilda straffbestämmelser om folkmord och om brott mot mänskligheten.

Jämför reservation 10 (v).

Motioner

I motion 2009/10:Ju205 (v) yrkande 1 begärs att regeringen, i enlighet med vad som föreslås av Internationella straffrättsutredningen, återkommer med förslag till riksdagen rörande bl.a. nya straffbestämmelser om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

I motionerna 2007/08:Ju362 (s) och 2007/08:Ju396 (v, kd, mp, c, fp) begärs att Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen ska implementeras i svensk lagstiftning.

I motion 2009/10:Ju205 (v) yrkande 2 anförs att regeringen bör återkomma med en korrekt implementering av 1948 års folkmordskonvention. Motionärerna pekar på att definitionen av folkmord i den svenska lagen inte står helt i överensstämmelse med definitionen i artikel 2 i 1948 års folkmordskonvention. I yrkande 4 efterfrågas en kriminalisering av utomrättslig avrättning. Motionärerna pekar på att utomrättslig avrättning inte är något brott enligt svensk lag utan att det kan åtalas för som mord eller, under väpnad konflikt, som folkrättsbrott. I yrkande 5 begärs dels en kriminalisering av påtvingat försvinnande, dels att FN-konventionen om påtvingat försvinnande ska ratificeras. I yrkande 6 efterfrågas en straffrättslig reglering av förmans ansvar i enlighet med Romstadgans krav. Enligt motionären bör, i enlighet med vad Romstadgan kräver, även underlåtenhet att hänskjuta brott till berörda myndigheter för undersökning och lagföring kriminaliseras. I yrkande 7 begärs att ansvarsfriheten på grund av förmans befallning ska upphävas. I yrkande 8 slutligen begärs att den politiska prövningen i vissa fall av beslut om inledning av förundersökning eller väckande av åtal ska avskaffas.

Bakgrund

Den 17 juli 1998 antogs Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Sedan 60 stater – däribland Sverige – hade ratificerat stadgan trädde den i kraft den 1 juli 2002. Genom stadgan inrättas Internationella brottmålsdomstolen som en permanent institution för lagföring av enskilda för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Romstadgan bygger på den s.k. komplementaritetsprincipen enligt vilken det i första hand ankommer på de enskilda staterna att ansvara för lagföringen av brott mot stadgans straffbestämmelser.

Folkmordskonventionen antogs av FN:s generalförsamling den 9 december 1948 för att för all framtid förhindra och bestraffa folkmord. Konventionen är bindande för alla stater och definierar folkmord som handlingar som är förövade i "avsikt att helt eller delvis förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp som sådan".

Konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden antogs av FN:s generalförsamling i december 2006. Sverige fattade beslut om undertecknande i februari 2007.

Av 2 kap. 5 § andra stycket brottsbalken följer att åtal för brott, som förövats utom riket, i normalfallet endast får väckas om förordnande om det meddelas av regeringen eller av den regeringen bemyndigat att göra det.

Enligt 24 kap. 8 § brottsbalken ska en gärning som någon begår på order av den under vars lydnad han står inte medföra ansvar för honom, om han med hänsyn till lydadsförhållandets art, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt har att lyda ordern.

I oktober 2000 tillsattes den internationella straffrättsutredning som bl.a. fick i uppdrag att se över den svenska straffrättsliga lagstiftningen när det gäller sådana s.k. internationella brott som enligt folkrätten ska föranleda individuellt straffrättsligt ansvar. Vid översynen skulle särskilt beaktas innehållet i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och den för straffrätten relevanta utvecklingen inom folkrätten i övrigt. Utredningen skriver i sitt betänkande Internationella brott och svensk jurisdiktion (SOU 2002:98) att övervägande skäl talar för att införa en särskild strafflag för internationella brott. I den delen föreslår utredningen att svensk domstol ska ha rätt att döma för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser med stöd av universalitetsprincipen, dvs. oberoende av var eller av vem som sådana brott begåtts. Utredningen föreslår därutöver en definition av respektive straffrättslig reglering beträffande folkmord i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i Romstadgan. Utredningen föreslår vidare att krigsförbrytelser ska omfatta att verkställa eller döma ut ett straff mot en skyddad person utan att han eller hon först fått en rättvis rättegång inför en opartisk domstol. Förslaget rör endast s.k. skyddade personer och vid väpnad konflikt och omfattar inte bara dödande. Dessutom föreslår utredningen att påtvingat försvinnande ska införas som ett brott mot mänskligheten och att ansvaret för förmän ska avse underlåtenhet att anmäla brott. Utredningen anser det obehövligt att införa en särskild regel om ansvarfrihet för gärningar som har begåtts på förmäns befallning. Åtalsförordnande, avslutningsvis, föreslår man ska meddelas av riksåklagaren. Betänkandet som har remissbehandlats bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Från Utrikesdepartementet har inhämtats att en översyn av svensk lagstiftning behöver göras inför frågan om en svensk ratifikation av konventionen om påtvingat försvinnande. Under det gångna året har det med

hänsyn till förberedelserna inför och arbetet under ordförandeskapet i EU inte funnits förutsättningar att föra detta arbete vidare. Frågan kommer att återupptas efter ordförandeskapet i samråd mellan berörda departement.

Utskottets ställningstagande

De flesta av de synpunkter som framförts i nu aktuella motionsyrkanden berörs i Internationella straffrättskommitténs betänkande. Utskottet som beklagar att betänkandet ännu inte lett till några förslag har inhämtat att detta nu bereds aktivt. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Motionerna 2007/08:Ju362, 2007/08:Ju396 och 2009/10:Ju205 yrkandena 1, 2 och 4–8 bör avslås.

Högmålsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att högmålsbrottet ska avskaffas.

Motion

I motion 2007/08:Ju296 (s) begärs att nuvarande bestämmelse om s.k. högmålsbrott i 18 kap. 2 § brottsbalken avskaffas.

Bakgrund

Av bestämmelsen i 18 kap. 2 § brottsbalken följer att om gärning som avses i 3–5 kap. brottsbalken (brott mot liv och hälsa, frihet och frid samt ärekränkning) innebär förgripelse mot bl.a. kungen eller annan medlem av kungahuset, får dömas till fängelse i högst fyra år om det på brottet annars kan följa fängelse i högst sex månader och i högst sex år om det på brottet annars kan följa fängelse i mer än sex månader men högst fyra år. Bestämmelsen upptar inte något självständigt brott utan utgör endast en möjlighet till straffskärpning för det fall någon begår brott mot kungen eller annan person som omfattas av bestämmelsen.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om avskaffande av högmålsbrott, senast våren 2006 (bet. 2005/06:JuU22 s. 52). Utskottet fann inte skäl att frångå sina tidigare uttalanden i frågan om högmålsbrott och ansåg att riksdagen borde avslå motionerna. I ett tidigare uttalande från våren 2003 (bet. 2002/03:JuU10 s. 15) anförde utskottet att det främsta skälet för en möjlighet att vid vissa brott mot bl.a. kungen kunna skärpa straffet är att sådana brott normalt sett riktar sig mot riket och vårt statsskick och inte mot kungen som privatperson. Detta för-

hållande gör att brotten får anses vara mer straffvärda än motsvarande brott riktade mot privatpersoner. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att det saknades skäl att ta bort denna möjlighet till straffskärpning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning vad gäller frågan om avskaffande av högmålsbrottet. Riksdagen bör därför avslå motion 2007/08:Ju296.

Tjänstefel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av tjänstemannaansvaret och om ett väsentligt utvidgat ansvar för tjänstefel.

Jämför reservation 11 (s).

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju307 (s) yrkande 1, 2008/09:Ju318 (s) yrkande 1 och 2009/10:Ju253 (s) begärs en översyn av tjänstemannaansvaret. I motion 2007/08:K223 (m) yrkande 6 anförs att utrymmet för straffrättsligt ansvar för tjänstefel bör utvidgas väsentligt vad beträffar enskilda tjänstemän. Enligt motionärerna bör allvarliga fel vara straffbara även om de inte sker inom ramen för myndighetsutövning. I motionerna 2007/08:Ju307 (s) yrkande 2 och 2008/09:Ju318 (s) yrkande 2 efterfrågas, vad gäller socialtjänsten och dess personal, ett tydligt regelverk, konkreta åtgärdsplaner samt enskilt ansvarstagande.

Bakgrund

Enligt 20 kap. 1 § brottsbalken ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Enligt nu gällande lagstiftning är det för straffansvar tillräckligt att gärningen har företagits ”vid” myndighetsutövning, tidigare krävdes att den företagits ”i” myndighetsutövning. Ändringen innebar inte att själva begreppet myndighetsutövning ska ges någon annan innebörd än tidigare. Det nya i förslaget var att kravet på anknytning till myndighetsutövningen mjukades upp något. Genom ändringen kom tillämpningsområdet, åtminstone i princip, att bli detsamma som enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Även om det i vissa situationer finns anledning att tillämpa straffbestämmelserna

mer restriktivt än skadeståndsregeln kan uttalanden i motiven till skadeståndslagen liksom den rättspraxis som utbildats tjäna som vägledning för straffbestämmelsernas tillämpning (s. 23). Enligt skadeståndslagens motiv omfattar denna bestämmelse åtskilliga beslut eller åtgärder som ingår endast som ett led i myndighetsutövningen men som är reglerade av offentligrättsliga föreskrifter och indirekt kan få rättsliga konsekvenser för den enskilde, liksom också vissa handlingar som står i ett mycket nära tidsmässigt och funktionellt samband med myndighetsutövning (prop. 1972:5 s. 502).

Som exempel på fall där bestämmelsen i skadeståndslagen är tillämplig nämns i motiven olika handläggningsåtgärder som föregår själva myndighetsutövningen. Ett exempel är att ett beslut fått ett felaktigt innehåll genom någon försummelse vid ärendets handläggning eller på grund av att ett yttrande eller annan utredning i ärendet varit felaktigt eller vilseledande. Hit hör också felaktiga kallelser eller andra underrättelser till parter och vittnen. Detsamma gäller skador som vållas genom fel vid protokollföring, registrering eller expediering av beslut. Skadeståndsansvaret omfattar enligt förarbetena också sådant som felaktig vägledning, oriktiga upplysningar och liknande när dessa gäller myndighetsutövning inom det egna verksamhetsområdet (prop. 1972:5 s. 502).

Barnskyddsutredningen lämnade i juli 2009 sitt betänkande Lag om stöd och skydd till unga (SOU 2009:68). I betänkandet föreslås att bestämmelser som rör barn i socialtjänstlagen (2001:453) och samtliga bestämmelser i lagen om vård av unga (1990:52) förs samman i en särskild lag. Den nya lagen föreslås heta lag om stöd och skydd för barn och unga. Genom förslagen bedöms barns och ungas möjligheter till delaktighet och inflytande bli förbättrade. Vidare höjs kraven på kvalitet, kompetens och säkerhet i socialtjänstens arbete med barn som far illa. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

En särskild utredare har fått i uppdrag (dir. 2009:25) att utreda ett antal frågor som rör behörighetsregleringen inom hälso- och sjukvården samt vissa frågor inom socialtjänsten. Utredaren ska därvid bl.a. kartlägga och analysera förutsättningarna för, och lämpligheten i, behörighetsreglering för att få utföra vissa uppgifter som består av handläggning, inklusive utredning, av ärenden samt att fatta beslut för socialnämnds räkning. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 1 oktober 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att en särskild utredare bl.a. ska kartlägga och analysera förutsättningarna och lämpligheten i behörighetsreglering för att få utföra vissa uppgifter som består av handläggning, inklusive utredning, av ärenden samt att fatta beslut för socialnämnds räkning. Att Barnskyddsutredningen i sitt betänkande lämnat förslag på hur kraven på kvalitet, kompetens och säkerhet i socialtjänstens arbete med barn som far illa kan

stärkas är också värdefullt. Mot denna bakgrund, och då den gällande rättsliga regleringen av ansvaret för tjänstefel får anses ge ett tillfredsställande skydd, får motionerna 2007/08:Ju307 och 2008/09:Ju318 och 2009/10:Ju253 anses åtminstone i någon mån tillgodosedda. Motionerna bör därför avslås.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:K223 yrkande 6 om att utrymmet för straffrättsligt ansvar för tjänstefel bör utvidgas väsentligt och att allvarliga fel ska vara straffbara även om de inte sker inom ramen för myndighetsutövning. Riksdagen bör avslå motionen.

Företagsbot

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ändrade regler för företagsbot.
Jämför reservation 12 (v).

Motion

I motion 2008/09:Ju287 (v) begärs att reglerna för företagsbot ska ändras så att boten relateras till företagets omsättning. Motionärerna anser att ett relaterande av företagsboten till företagets omsättning kan motverka tendenser att kalkylera med risker för företagsbot vid t.ex. miljöförstörande verksamhet.

Bakgrund

Enligt 36 kap. 7 brottsbalken ska näringsidkaren, för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet, på yrkande av allmän åklagare åläggas företagsbot, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Företagsbot kan även åläggas näringsidkaren om brottet har begåtts av en person i ledande ställning grundad på befogenhet att företräda näringsidkaren eller att fatta beslut på näringsidkarens vägnar, eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten.

Företagsbot ska fastställas till lägst 5 000 kr och högst 10 miljoner kronor (36 kap. 8 § brottsbalken). Enligt 36 kap. 9 § brottsbalken ska när storleken av företagsbot bestäms, med beaktande av straffskalan för brottet, särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till näringsverksamheten. Skälighänsyn ska också tas till om näringsidkaren tidigare ålagts att betala företagsbot.

I propositionen som låg till grund för de nu gällande bestämmelserna om företagsbot (prop. 2005/06:59) diskuterades huruvida företagsboten skulle sakna tak. Därvid anfördes (s. 32 f.) att ett bestämmande av företagsboten i relation till företagets omsättning skulle kunna bli en besvärlig tviste-fråga i processen. Detta bedömdes kunna medföra en ogynnsam process-ekonomi och regeringen ansåg att övervägande skäl talade för att den övre gränsen skulle vara fast.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2008/09:Ju287 om att företagsboten ska relateras till omsättningen. Motionen bör avslås.

Övriga brott

IT-brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att Sverige snarast ska ratificera Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.

Motion

I motion 2007/08:Ju217 (m) begärs att Sverige snarast ratificerar Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet och dess tilläggsprotokoll.

Bakgrund

Ett arbete pågår inom Justitiedepartementet för att Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet och dess tilläggsprotokoll ska kunna ratificeras. En sakkunnig person har på uppdrag av Regeringskansliet utarbetat en promemoria som behandlar frågan om Sveriges tillträde till den aktuella konventionen och dess tilläggsprotokoll (Ds 2005:6, Brotts och brottsutredning i IT-miljö).

Promemorian – som innehåller ett flertal förslag till lagändringar i syfte att möjliggöra en ratificering – har remissbehandlats och frågan bereds nu vidare inom Justitiedepartementet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att ett arbete pågår inom Regeringskansliet för att Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet och dess tilläggsprotokoll ska kunna ratificeras. Detta arbete bör dock inte föregripas varför motion 2007/08:Ju217 bör avslås.

Tidelag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att ett förbud mot tidelag ska föras in i brottsbalken.

Motion

I motion 2008/09:Ju326 (fp) begärs att ett förbud mot tidelag ska införas i brottsbalken.

Bakgrund

Enligt 16 kap. 13 § brottsbalken ska den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år.

I 36 § djurskyddslagen (1988:534) föreskrivs att den som bryter mot vissa närmare angivna bestämmelser i lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna ska dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Regeringen har den 4 juni 2009 (dir. 2009:57) givit en särskild utredare i uppdrag att genomföra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningen. Till grund för utredningen ska den särskilda utredaren genomföra en nulägesanalys och probleminventering. I denna analys och inventering ska eventuella luckor i djurskyddslagstiftningen eller motsättningar mellan djurskyddslagstiftningen och annan lagstiftning uppmärksammas.

Utredaren ska också särskilt se över vissa frågor på djurskyddsområdet där det finns ett behov av en översyn eller där problem har identifierats. Utredaren ska bl.a. se över vilka åtgärder som inom ramen för djurskyddslagstiftningen kan vara lämpliga för att förtydliga och stärka skyddet för djur mot att användas för sexuella ändamål. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2011.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att sexuella övergrepp mot djur redan i dag kan leda till straffansvar med stöd av brottsbalkens bestämmelser om djurplågeri. Utskottet välkomnar dock att djurskyddslagstiftningen, innefattande skyddet för djur mot att användas för sexuella ändamål, är föremål för en översyn. Då denna översyn inte bör föregripas bör riksdagen avslå motion 2008/09:Ju326.

Trafikbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. översyn av påföljderna för trafikförseelser, drograttfylleri, översyn av straffen för rattfylleri, eftersupning, införande av ett särskilt vållandebrott vid rattfylleri och om utökade möjligheter att beslagta fordon som använts vid brott.

Jämför reservationerna 13 (mp), 14 (s), 15 (s), 16 (mp), 17 (s), 18 (s) och 19 (s).

Motioner

I motion 2007/08:Ju201 (mp) begärs att möjligheterna att utveckla sanktionsnivåerna för trafikförseelser ska ses över. I motion 2007/08:Ju211 (c) efterfrågas en översyn av straffen vid hastighetsöverträdelse. I motion 2008/09:Ju293 (s) yrkas att påföljden för trafikförseelser ska vara dagsböter och inte penningböter. Detsamma begärs i motionerna 2008/09:Ju335 (s) och 2009/10:Ju223 (s) för hastighetsöverträdelse.

I motion 2009/10:Ju331 (s) efterfrågas en nationell strategi för att bekämpa drograttfylleribrott. Även i motion 2009/10:Ju342 (s) efterfrågas åtgärder mot drograttfylleri.

I motionerna 2007/08:Ju240 (s), 2008/09:Ju236 (s) och 2009/10:T285 (kd) yrkande 8 efterfrågas en översyn av straffen vid rattfylleri och andra trafikbrott. I motion 2008/09:Ju289 (m) begärs en översyn av straffet för drograttfylleri och att drograttfylleri bör jämföras med grovt rattfylleri. I motionerna 2008/09:Ju361 (s) och 2008/09:Ju379 (s) yrkande 40 efterfrågas dels skärpta straff för återfall i rattfylleri, dels bättre vård och behandling av de dömda. Även i motion 2009/10:Ju201 (m) efterfrågas skärpta straff för rattfylleri. I motionerna 2008/09:Ju384 (m) och 2009/10:Ju361 (m) framförs att det behövs effektivare medel för att stoppa rattfylleri och återfall i rattfylleri. Motionären pekar på att strängare straff måste kombineras med andra åtgärder, t.ex. alkolås.

I motion 2008/09:Ju352 (fp) anförs att rattfyllerister bör ges omedelbar vård.

I motionerna 2008/09:Ju271 (s), 2008/09:Ju379 (s) yrkande 41 och 2009/10:Ju292 (s) begärs att s.k. eftersupning ska kriminaliseras. I motion 2009/10:Ju280 (kd) efterfrågas förbud mot eftersupning och att dricka alkohol under sex timmar efter det att man framför fordonet i samband med en trafikolycka.

I motionerna 2008/09:Ju299 (m) och 2008/09:Ju316 (m) yrkas att vållande till annans död i samband med rattfylleri ska jämföras med dråp i straffhänseende. I motionerna 2008/09:Ju379 (s) yrkande 39 och 2009/10:Ju294 (m) begärs att särskilda vållandebrott vid rattfylleri ska införas.

I motion 2009/10:T285 (kd) yrkande 6 anförs att regeringen bör verka för en sänkt promillegräns till 0,2 i alla EU-länder.

I motion 2009/10:T285 (kd) yrkande 9 anförs att rattfylleridömda bör åläggas att delta i konfrontationer med offer för rattfylleribrott.

I motion 2009/10:Ju225 (s) efterfrågas utökade möjligheter att beslagta fordon från berusade förare. I motion 2009/10:Ju232 (s) efterfrågas en utökad möjlighet att beslagta fordon som används vid brott, t.ex. olovlig körning. Även i motion 2009/10:Ju311 (m) efterlyser motionären en sådan möjlighet vid olovlig körning.

Bakgrund

I trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser om ansvar för hastighetsöverträdelse och andra förseelser i trafiken. Enligt förordningens kapitel 14 är påföljden för brott mot förordningens bestämmelser, med något enstaka undantag, bestämd till penningböter.

Enligt 25 kap. brottsbalken ska böter dömas ut i dagsböter, penningböter eller normerade böter. Om en viss bötesform inte är föreskriven för brottet döms böter ut i dagsböter eller, om brottet bör föranleda lägre straff än 30 dagsböter, i penningböter (1 §). Dagsböter ska bestämmas till ett antal av minst 30 och högst 150. Varje dagsbot fastställs till ett visst belopp fr.o.m. 50 kr t.o.m. 1 000 kr, efter vad som bedöms skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt (2 §). Penningböter ska bestämmas till lägst 200 kr och högst 4 000 kr (3 §).

Den 1 oktober 2006 höjdes lägsta belopp för penningböter från 100 kr till 200 kr och högsta belopp för penningböter från 2 000 kr till 4 000 kr samt högsta belopp för gemensamt straff i penningböter från 5 000 kr till 10 000 kr. Vidare höjdes lägsta dagsbotsbelopp från 30 kr till 50 kr samt minsta bötesbelopp för dagsböter från 450 kr till 750 kr. Ändringarna motiverades bl.a. med den ekonomiska utveckling som skett sedan 1992, då bötesbeloppen senast ändrades (prop. 2005/06:122, bet. 2005/06:JuU25, rskr. 2005/06:262).

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om att påföljden för trafikförseelser ska vara dagsböter och inte penningböter. I samband med höjningen av bötesbeloppen tog regeringen även upp frågan om förhållandet mellan penningböter och dagsböter samt anförde (prop. 2005/06:122 s. 10 f.) bl.a. att den föreslagna höjningen av lägsta dagsbotsbelopp aktualiserar frågan om även det högsta dagsbotsbeloppet bör höjas. En sådan höjning väcker principiella frågor om bötesystemet i stort. Det saknades dock underlag för en genomgripande analys av förhållandet mellan penningböter och dagsböter samt systemet för användningen av bötesstraff. De frågor av principiell natur som togs upp i propositionen skulle vidare bli föremål för överväganden inom ramen för en allmän påföljdsöversyn som tidigare förutskickats. I samband med behandlingen

av propositionen om höjning av bötesbeloppen fann utskottet inte skäl att föregripa den aviserade översynen varför ett motionsyrkande liknande de nu aktuella avstyrktes. Vid den senaste behandlingen i februari 2007 (bet. 2006/07:JuU9 s. 45) vidhöll utskottet att den allmänna påföljdsöversynen inte borde föregripas.

Enligt 4 § första stycket lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott ska den dömas för rattfylleri som kör ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgick till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften.

För rattfylleri döms också, enligt paragrafens andra stycke, den som kör ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet. Detta gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

Av tredje stycket i samma paragraf framgår att även den som vid framförandet av ett motordrivet fordon eller en spårvagn är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte på betryggande sätt kan framföra fordonet ska dömas för rattfylleri (s.k. kliniskt rattfylleri). Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel. Straffet för rattfylleri är böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt, ska föraren enligt 4 a § trafikbrottslagen dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram per liter i utandningsluften, om föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel eller om framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten.

Samverkan mot alkohol och droger i trafiken, förkortat Smadit, är en arbetsmodell som innebär att ertappade förare snabbt ska erbjudas vård (inom 24 timmar) för att minska återfallsfrekvensen.

Av Rikspolisstyrelsen årsredovisning för 2008 (s. 33) framgår, beträffande Smadit, att de flesta av landets kommuner tar emot dessa förare efter att polisen erbjudit dem denna kontakt. Av årsredovisningen framgår vidare att antalet drogtestar i trafiken ökat från 10 153 år 2006 till 12 375 år 2008.

Utskottet behandlade motionsyrkanden om eftersupning och att ett vållande brott ska införas vid rattfylleri i samband med behandlingen av propositionen Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri (prop. 2007/08:53, bet. 2007/08:JuU26, rskr. 2007/08:188). Utskottet anförde att det instämde i vad motionärerna anförde om en skärpt syn beträffande påtagliga och medvetna risktaganden i förhållande till andra männi-

skors liv, t.ex. i trafiken. Utskottet konstaterade vidare att såväl frågan om vållandebrott som om eftersupning var föremål för beredningar inom Regeringskansliet, vilka inte borde föregripas. Utskottet avstyrkte motionerna.

Vållande till annans död och vållande till kroppsskada eller sjukdom begås ofta i kombination med andra brott, t.ex. rattfylleri. Inom Regeringskansliet har det utarbetats en promemoria Skärpt straff för vållande till annans död (Ds 2007:31). I promemorian föreslås bl.a. att minimistraffet för vållande till annans död, grovt brott, höjs från dagens nivå på fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Den nya straffskalan för det grova brottet föreslås således löpa från fängelse i ett år till fängelse i sex år. Promemorian har varit föremål för remissbehandling och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser att lämna en proposition i frågan till riksdagen i mars 2010.

Ansvar för rattfylleribrott förutsätter att föraren har förtärt alkohol eller annat påverkansmedel innan han eller hon slutat att framföra fordonet. Att förtära alkohol efter färden är inte förbjudet. Påståenden om s.k. eftersupning, antingen i form av oriktiga uppgifter om att alkoholförtäring har förekommit efter körningen eller genom faktiskt intag av alkohol efter körningen, kan utgöra ett problem vid utredningar av misstänkta rattfylleribrott. Rattfylleriutredningen har i delbetänkandet Rattfylleri och sjöfylleri (SOU 2006:12), för att bedöma om en kriminalisering bör införas, utrett bl.a. i vilken omfattning falska påståenden om eftersupning framförs, om dessa utan svårigheter kan motbevisas och om eftersupning utgör ett beaktansvärt hinder vid lagföring av misstänkta rattfyllerister. Utredningens bedömning är att eftersupning inte bör kriminaliseras. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Enligt 30 kap. 9 § brottsbalken ska rätten vid val av påföljd som skäl för skyddstillsyn beakta om det finns anledning att anta att denna påföljd kan bidra till att den tilltalade avhåller sig från fortsatt brottslighet. Enligt bestämmelsen kan rätten som särskilda skäl för skyddstillsyn i stället för fängelse bl.a. beakta om missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat särskilt förhållande som kräver vård eller annan behandling i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts och den tilltalade förklarar sig villig att gå igenom lämplig behandling som enligt en för honom uppgjord plan kan anordnas i samband med verkställigheten.

Sedan den 1 februari 1999 har försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse bedrivits, till en början i några län och därefter i hela landet (prop. 1997/98:124, bet. 1997/98:TU11, rskr. 1997/98:259–260). Senast frågan behandlades var i regeringens proposition Förlängd giltighetstid för försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse (prop. 2008/09:32). Riksdagen biföll då regeringens förslag att lagen (1998:489) om försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse ska fortsätta att gälla t.o.m. den 31 december 2010 (bet. 2008/09:TU5, rskr. 2008/09:24). De bilförare som deltagit i verksamheten har endast givits rätt att köra om bilarna utrustats med alkolås. Försöksverksamheten med alkolås för rattfyl-

leridömda har dels utvärderats, dels varit föremål för utredning av bl.a. 2008 års alkolasutredning (dir. 2007:157). Utredningen har redovisat sina förslag i oktober 2008 (SOU 2008:84). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Straffnivåutredningen lämnade i oktober 2008 sitt slutbetänkande Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85). Utredningen föreslår bl.a. att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett tydligare sätt än vad som nu är fallet och att rätten ska ta större hänsyn till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och man avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

Regeringen gav i juni 2009 (dir. 2009:60) en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet. Av direktiven framgår bl.a. att utredaren ska utreda vilken betydelse tidigare brottslighet ska tillmätas. En annan del av uppdraget är undersöka behovet av förslag som ger flerfaldig brottslighet större genomslag vid påföljdsbestämningen eller som motverkar sådan brottslighet mer effektivt. Av direktiven framgår även att förhållandet mellan dagsböter och penningböter ska ses över samt att andra frågor om böter som kan uppkomma ska utredas.

Frågan om huruvida rattfylleridömda bör åläggas att delta i konfrontationer med offer för rattfylleribrott genom att medverka i en s.k. VIP (Victim Impact Panel) har behandlats av Rattfylleriutredningen i betänkandet Rattfylleri och sjöfylleri (SOU 2006:12). Utredningen ansåg det inte lämpligt att införa VIP som en del av påföljdssystemet eller som ett led i att få tillbaka körkortet efter återkallelse på grund av rattfylleribrott. Regeringen instämde i denna bedömning i sin proposition Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri (prop. 2007/08:53 s. 78–79).

Av 7 § trafikbrottslagen följer att ett fordon som har använts vid brott enligt lagen får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är oskäligt.

I departementspromemorian Effektivare regler om förverkande av fordon vid trafikbrottslighet (Ds 2004:24) har lämnats förslag till utökade möjligheter att förverka fordon. Förslagen har dock inte resulterat i förslag till lagstiftning och enligt uppgift från Justitiedepartementet avser man nu att se över frågan på nytt.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om sanktioner och straff vid trafikförseelser och frågan om penningböter ska ersättas med dagsböter konstaterar utskottet dels att bötesbeloppen vid penningböter höjts så sent som hösten 2006, dels att frågan om förhållandet mellan dagsböter och penningböter omfattas av direktiven för den utredning som har i uppdrag att göra en översyn av

påföljdssystemet. Utredningen och den efterföljande beredningen bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motionerna 2007/08:Ju201, 2007/08:Ju211, 2008/09:Ju293, 2008/09:Ju335 och 2009/10:Ju223.

Utskottet ser positivt på det arbete som i samarbete med bl.a. polisen pågår i de flesta kommuner för att alkohol- och drogpåverkade förare snabbt ska erbjudas vård. Utskottet noterar i detta sammanhang att antalet drogtestar i trafiken har ökat de senaste åren. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionerna 2009/10:Ju331 och 2009/10:Ju342 är inte nödvändigt, utan motionerna bör avslås.

I ett antal motioner efterfrågas strängare straff för rattfylleri och återfall i rattfylleri samt medel för att stoppa rattfylleri eller återfall i rattfylleri. Utskottet konstaterar att ett omfattande arbete pågår som har bäring på dessa frågeställningar. Straffnivåutredningen föreslår i sitt slutbetänkande bl.a. att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett tydligare sätt än vad som nu är fallet. Vidare ska Påföljdsutredningen bl.a. utreda vilken betydelse tidigare brottslighet ska tillmätas vid påföljdsbestämningen. Dessutom är det arbete som pågår på alkoholområdet för att erbjuda snabb vård, och som ovan redovisats, värdefullt för att förhindra rattfylleri. Något tillkännagivande till regeringen med anledning av vad som anförs i motionerna 2007/08:Ju240, 2008/09:Ju236, 2008/09:Ju289, 2008/09:Ju352, 2008/09:Ju361, 2008/09:Ju379 yrkande 40, 2008/09:Ju384, 2009/10:Ju201, 2009/10:Ju361 och 2009/10:T285 yrkande 8 är därför inte nödvändigt. Riksdagen bör avslå motionerna.

Frågan om huruvida eftersupning bör kriminaliseras bereds alljämt inom Regeringskansliet. Beredningen bör inte föregripas varför motionerna 2008/09:Ju271, 2008/09:Ju379 yrkande 41, 2009/10:Ju280 och 2009/10:Ju292 bör avslås.

I ett antal motioner aktualiseras frågan om införande av särskilda vållandebrott vid trafikbrott respektive om skärpta straff vid vållande till annans död i samband med rattfylleri. Utskottet konstaterar att en departementspromemoria där frågan om skärpt straff för vållande till annans död aktualiseras bereds inom Regeringskansliet. Motionerna får härigenom anses åtminstone delvis tillgodosedda. Beredningen bör inte föregripas varför motionerna 2008/09:Ju299 och 2008/09:Ju316, 2008/09:Ju379 yrkande 39 och 2009/10:Ju294 bör avslås.

Utskottet anser det angeläget att Sverige inom EU verkar för en sänkt promillegräns bland medlemsstaterna. Något initiativ härom från riksdagens sida är dock inte nödvändigt varför motion 2009/10:T285 yrkande 6 bör avslås.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet på att rattfylleridömda ska genomgå konfrontationer med offer för rattfylleribrott. Riksdagen bör därför avslå motion 2009/10:T285 yrkande 9.

För att begränsa trafikbrottsligheten anser utskottet det angeläget att möjligheterna att förverka fordon ses över. Utskottet välkomnar därför Justitiedepartementets avsikt att företa en ny översyn. Motionerna 2009/10:Ju225, 2009/10:Ju232 och 2009/10:Ju311 får härigenom anses tillgodosedda. Motionerna bör avslås.

Narkotikabrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. skärpt bedömning av vad som utgör grovt brott vid innehav av kat, om en översyn av straffsätserna för narkotikabrott och om att eget bruk av narkotika bör avkriminaliseras.

Jämför reservationerna 20 (v) och 21 (v).

Motioner

I motionerna 2007/08:Ju334 (m) och 2009/10:Ju327 (m) efterfrågas en skärpt bedömning av vad som utgör grovt brott vid innehav av kat.

I motionerna 2007/08:So408 (v) yrkande 2 och 2009/10:So312 (v) yrkande 2 yrkas att eget bruk av narkotika ska avkriminaliseras. I yrkandena 3 i samma motioner efterfrågas en översyn av straffsätserna för narkotikabrott. Motionärerna anser att mängden narkotika tillmätts alltför stor betydelse vid straffmätningen.

I motion 2007/08:So444 (v) yrkande 2 anförs att eget bruk av narkotika liksom annat innehav och bruk ska vara kriminaliserat.

Bakgrund

Enligt 1 § första stycket 6 narkotikastrafflagen (1968:64) döms den som olovligen innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika, om gärningen sker uppsåtligen, för narkotikabrott till fängelse i högst tre år. Är brott som avses i 1 § första stycket med hänsyn till arten och mängden narkotika samt övriga omständigheter att anse som ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader (2 § narkotikastrafflagen).

Regeringen har den 25 juni 2009 (dir. 2009:60) givit en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare. I direktiven anförs bl.a. att straffnivån för vissa brottstyper, däribland allvarligare narkotikabrott, oavsett om sanktionskumulation (dvs. samtidigt bruk av mer än ett straff eller annan negativ reaktion på ett brott) sker, ligger högt jämfört med ingripandenivån vid andra brottstyper. Vidare anförs att den höga straffnivån bl.a. beror på att straffvärdet i stor utsträckning bestäms i relation till den mängd narkotika som gärningen

avser. Utredaren ska analysera behovet av förändringar i syfte att åstadkomma en rimlig reaktion, främst vid sanktionskumulering i de nämnda fallen.

Justitieministern har i ett svar på en skriftlig fråga om kat och narkotikabrott framfört att det finns uppenbara fördelar med att behålla den generella utformningen av narkotikabrottet och att inte införa separata straffskalor för olika preparat. Hon anförde vidare att en sådan utformning tillsammans med en vid straffskala ger domstolarna möjlighet att vid en ändrad farlighetsbedömning skärpa sin straffmättingspraxis. Justitieministern anförde dessutom att den påföljdsutredning som regeringen har tillsatt borde nämnas i sammanhanget. Utredningen ska, bl.a. i fråga om vissa allvarigare brott såsom grovt narkotikabrott, se över frågan om bestämmandet av straffnivåer utifrån ett mängdresonemang (svar på fråga 2009/10:62 den 15 oktober 2009).

Motionsyrkanden om skärpta straff för kat behandlades senast våren 2006 av det sammansatta justitie- och socialutskottet (bet. 2005/06:JuSoU1 s. 69 f.) Utskottet anförde då att den dåvarande gränsen för grovt brott på 400 kg syntes hög men framhöll samtidigt att det måste ankomma på rättsstillämpningen att utifrån farlighetsbedömningar m.m. avgöra vilka mängder som i praktiken bör utgöra gränsen för de olika brottstyperna. Motionerna avstyrktes.

I sammanhanget kan noteras att i en rapport från Åklagarmyndigheten i mars 2009 (RättsPM 2009:1) presenteras en allsidig genomgång av farlighetskriterierna kring enskilda narkotikapreparat och det lämnas rekommendationer för straffvärdebedömningen. Syftet uppges vara att ge vägledning för farlighetsbedömningar i narkotikamål, bl.a. då farlighetsbedömningar har betydelse för såväl bedömningen av ett narkotikabrotts rubricering som för straffmätningen. I rapporten rekommenderas gränsen för grovt brott vad gäller kat vara en mängd överstigande 200 kg.

Ett motionsyrkande om att eget bruk av narkotika ska avkriminaliseras behandlades av utskottet i februari 1998 (bet. 1997/08:JuU9, prot. 1997/98:69). Utskottet anförde att starka kriminalpolitiska skäl talade för att all befattning med narkotika borde vara kriminaliserad och att den nuvarande straffskalan dessutom inneburit ett effektivt verktyg för polisen i kampen mot narkotika. Motionsyrkandet avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller motionsyrkandena om att gränsen för grovt brott när det gäller kat ska sänkas noterar utskottet att denna gräns numera rekommenderas gå vid 200 kg. Utskottet är dock alltjämt av uppfattningen att det måste ankomma på rättsstillämpningen att utifrån farlighetsbedömningar m.m. avgöra vilka mängder som i praktiken bör utgöra gränsen för de olika brottstyperna. Motionerna 2007/08:Ju334 och 2009/10:Ju327 bör avslås. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kraven som framförs i motionerna

2007/08:So408 yrkande 3 och 2009/10:So312 yrkande 3 på en översyn av straffskalorna för narkotikabrott. Utskottet konstaterar att den sittande påföljdsutredningen, bl.a. annat i fråga om vissa allvarigare brott såsom grovt narkotikabrott, ska se över frågan om bestämmandet av straffnivåer utifrån ett mängdresonemang. Riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet anser att starka narkotikapolitiska skäl talar för att all befattning med narkotika bör vara kriminaliserad. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:So408 yrkande 2 och 2009/10:So312 yrkande 2 om att eget bruk av narkotika ska avkriminaliseras. Riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Motion 2007/08:So444 yrkande 2 får anses tillgodosedd och bör därför avslås av riksdagen.

Smugglingsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om översyn av straffskalorna där den misstänkte försöker smita i samband med tullkontroll och om att straffskalorna bör ses över när det gäller cigarettsmuggling.

Motion

I motion 2009/10:Ju249 (m) begärs att straffskalorna för smugglingsbrott ska ses över för de fall där den misstänkte försöker smita i samband med tullkontrollen.

I motion 2009/10:Ju318 (m) anförs att straffskalorna bör ses över när det gäller cigarettsmuggling. Motionären anser att straffen för cigarettsmuggling bör göras mer kännbara för dem som ägnar sig åt grovt illegalt införande.

Bakgrund

Enligt 3 § lag (2000:1225) om straff för smuggling döms den som, i samband med införsel till landet av en vara som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införsel, uppsåtligen bryter mot förbudet eller villkoret genom att underlåta att anmäla varan till tullbehandling, för smuggling till böter eller fängelse i högst två år.

Av 5 § i samma lag framgår att om ett brott som avses i 3 § är att anse som grovt, döms för grov smuggling till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen med hänsyn till omständighe-

terna kring införseln, utförseln eller förfogandet varit av särskilt farlig art eller om gärningen annars inneburit en allvarlig kränkning av ett betydande samhällsintresse.

Av förarbetena till lagen om straff för smuggling framgår (prop. 1999/2000:124 s. 122) bl.a. följande.

För en gärningsman som i samband med brott enligt denna lag har tillgripit våld eller hot finns även straffbestämmelser i 3, 4 och 17 kap. brottsbalken. Även om våldet eller hotet skulle kvalificera smugglingsbrottet till grovt brott, så kvarstår det faktum att brottsbalksbrotten har andra skyddsobjekt än smugglingsbrottet. Av allmänna straffrättsliga principer bör därför i allmänhet följa att gärningsmannen skall dömas för brott enligt straffbestämmelsen i brottsbalken även om han döms för smugglingsbrott som kvalificerats som grovt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den som i samband med smugglingsbrott även använt sig av våld eller hot ska dömas separat för smugglingsbrottet respektive brottet enligt brottsbalken. Utskottet är därför inte berett att föreslå en översyn av straffskalorna för smugglingsbrott. Motion 2009/10:Ju249 bör avslås.

Enligt 29 kap. 2 § 6 brottsbalken ska, vad beträffar försvårande omständigheter, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om brottet utgjort ett led i en brottslig verksamhet som varit särskilt noggrant planlagd eller bedrivits i stor omfattning och i vilken den tilltalade spelat en betydande roll. Med stöd av detta stadgande kan vid straffmätningen beaktas om t.ex. cigarettsmuggling skett i stor omfattning. Mot denna bakgrund anser utskottet att något initiativ från riksdagens sida inte är nödvändigt med anledning av motion 2009/10:Ju318. Motionen bör avslås.

Underlåtenhet att bistå nödställd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå två motioner som efterfrågar straffrättsligt ansvar för den som underlåter att bistå den som är i nöd.

Motioner

I motionerna 2008/09:Ju213 (m) och 2008/09:Ju222 (m) begärs att ett straffrättsligt ansvar införs för den som underlåter att bistå den som är i nöd.

Bakgrund

Utskottet har behandlat frågan om straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att ingripa i vissa situationer vid ett stort antal tillfällen. För en utförlig redogörelse för de regler som finns på olika områden och som stipulerar en skyldighet att vidta åtgärder samt för utskottets ställningstaganden i olika sammanhang hänvisas till utskottets betänkande 2006/07:JuU9 s. 46.

Regeringen gav den 10 september 2009 en särskild utredare (dir. 2009:82) i uppdrag att göra en genomgripande analys av behovet av att ändra lagstiftningen om skyldighet att agera vid farliga situationer eller att bistå nödställda personer. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2011.

Utskottets ställningstagande

Frågan om straffrättsligt ansvar ska införas för den som underlåter att bistå den som är i nöd är föremål för utredning av en särskild utredare. Detta utredningsarbete och den därpå följande beredningen bör inte föregripas varför riksdagen bör avslå motionerna 2008/09:Ju213 och 2008/09:Ju222.

Föräldraskapsbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som efterfrågar införande av ett s.k. föräldraskapsbrott.

Motion

I motion 2007/08:Ju448 (m) efterfrågas lagstiftning om barns rättigheter och föräldrars skyldigheter. Enligt motionären bör det utredas om det går att utöka lagstiftningen om barns rättigheter till att inkludera ett s.k. föräldraskapsbrott. I uppdraget bör det även ingå att belysa barnens utsatta situation och hur denna kan stärkas.

Bakgrund

Enligt 6 kap. 1 § förädrabalken har barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. Enligt 6 kap. 2 § förädrabalken har den som har vårdnaden om ett barn ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov enligt 1 § blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får

tillfredsställande försörjning och utbildning. I syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan ska vårdnadshavaren vidare svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte uppfattningen i motion 2007/08:Ju448 att införande av föräldraskapsbrott är ett lämpligt sätt att stärka barns rättigheter. Motionen bör därför avslås.

Ett reformerat straffsystem m.m.

Straffmätning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. översyn av samtliga straffskalor, höjda minimistraff och inte maximistraff, beaktande av anknytning till organiserad brottslighet vid straffmätning, mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet, straffmätning vid återfall i brott och utvisning med anledning av brott.

Jämför reservation 22 (s).

Motioner

I motion 2009/10:Ju346 (m) yrkande 1 efterfrågas en bred översyn av samtliga straffskalor för att säkerställa att samtliga brott ges en reaktion i proportion till brottets allvar.

I motionerna 2008/09:Ju317 (s) och 2009/10:Ju395 (s) anförs att lagstiftaren bör höja minimistraffet och inte maximistraffet för brott när en straffskärpning ska genomföras. Enligt motionären förbättras härigenom förutsättningarna för att domstolarna ska följa lagstiftarens intentioner om en strängare syn på vissa brott.

I motion 2009/10:Ju306 (s) yrkande 2 anförs att det vid straffmätning bör beaktas huruvida brott har anknytning till organiserad brottslighet.

I motion 2007/08:Ju363 (m) begärs att den s.k. mängdrabatt som tillämpas när någon döms för flera brott ska avskaffas när ett av brotten är övergrepp i rättssak.

I motion 2007/08:Ju220 (m) föreslås att strafftiden automatiskt ska förlängas för brottslingar som inte avslöjar var de gömt stöldgods. I motion 2009/10:Ju300 (m) efterfrågas en möjlighet till straffskärpning i de fall där rånbyten inte har återfunnits.

I motion 2008/09:Ju405 (m) begärs bättre verktyg för att hantera dem som återfaller i kriminalitet. Motionären pekar på att återfallsaspekten tillmäts relativt liten betydelse när personen i fråga döms för nya brott.

I motion 2007/08:Ju357 (m) yrkande 1 anförs att domar för brott där fängelse i mer än sex månader ingår i straffskalan som huvudregel ska förenas med beslut om utvisning. I motion 2007/08:Ju357 (m) yrkande 2 begärs att rätten vid straffmätning inte ska ha möjlighet att beakta det men den tilltalade förorsakas genom att på grund av brottet utvisas ur riket. I motion 2007/08:Ju380 (m) yrkas att det vid straffmätning vid domar innefattande utvisning ska anges ett alternativt strängare straff som ska gälla om utvisningen inte kan verkställas.

Bakgrund

Enligt 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken ska straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde.

Enligt 29 kap. 2 § 6 brottsbalken ska, vad beträffar försvårande omständigheter, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om brottet utgjort ett led i en brottslig verksamhet som varit särskilt noggrant planlagd eller bedrivits i stor omfattning och i vilken den tilltalade spelat en betydande roll.

Enligt 29 kap. 4 § brottsbalken ska rätten vid straffmätningen om förhållandet inte tillräckligt kan beaktas genom påföljdsvalet eller genom förverkande av villkorligt medgiven frihet, utöver brottets straffvärde, i skäligen utsträckning ta hänsyn till om den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott. Härvid ska särskilt beaktas vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten samt huruvida den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig.

Enligt 29 kap. 5 § 4 brottsbalken ska rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skäligen omfattning beakta om den tilltalade förorsakas men genom att han på grund av brottet utvisas ur riket.

När det gäller den s.k. mängdrabatten följer det av 30 kap. 3 § brottsbalken att rätten, om någon döms för flera brott, normalt sett ska döma till gemensam påföljd för brottet. Härvid gäller att böter får användas som gemensamt straff endast om böter kan följa på vart och ett av brotten. Fängelse får däremot användas som gemensamt straff om fängelse kan följa på något av brotten (25 kap. 5 § och 26 kap. 2 § brottsbalken).

Bestämmelser om fängelsestraffets längd när någon döms för flera brott finns i 26 kap. 2 § brottsbalken. Härav följer att fängelse på viss tid inte får överstiga vare sig de högsta straffen för brotten sammanlagda med varandra eller arton år. Fängelsestraffet får inte heller överstiga det svåraste straffet med mer än ett år om det svåraste straffet är kortare än fängelse i fyra år. Om det svåraste straffet är fängelse i fyra år men inte uppgår till fängelse i åtta år får det svåraste straffet överskridas med två år. Om slutligen det svåraste straffet är fängelse i åtta år eller längre får det svåraste

straffet överskridas med fyra år. Det anförda innebär t.ex. att straffet för två eller flera fall av misshandel och/eller stöld maximalt är fängelse i tre år. Om däremot flera fall av t.ex. grov stöld föreligger till bedömning är det maximala straffet fängelse i åtta år.

Straffnivåutredningen lämnade i oktober 2008 betänkandet *Straff i proportion till brottets allvar* (SOU 2008:85). Utredningen föreslår bl.a. ändringar i 29 kap. 1–4 §§ brottsbalken i syfte att åstadkomma skärpta straff för allvarliga våldsbrott, att större hänsyn ska tas till försvårande eller förmildrande omständigheter samt att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett mer konsekvent sätt än tidigare. När det gäller 29 kap. 1 § andra stycket föreslår utredningen att det ska införas en ny sista mening med innebörden att det särskilt ska beaktas om gärningen innebär ett allvarligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person. Genom den föreslagna ändringen markeras att sådana brott som innebär ett allvarligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person ska värderas högre vid bedömningen av gärningens straffvärde än vad som skett hittills.

Vidare föreslår utredningen att tillämpningsområdet för de försvårande omständigheter som anges i 29 kap. 2 § brottsbalken utvidgas genom att vissa kvalificerande rekvisit tas bort. Dessutom föreslås 29 kap. 2 § 6 ändras genom att det föreskrivs att det såsom försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt ska beaktas om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i organiserad form, eller om brottet föregåtts av särskild planering.

Vidare föreslås att tillämpningsområdet för de förmildrande omständigheter som anges i 29 kap. 3 § brottsbalken utvidgas genom att vissa kvalificerande rekvisit tas bort eller förändras.

Dessutom föreslår utredningen, när det gäller 29 kap. 4 §, en ändring som innebär att det förhållandet att den tilltalade tidigare har dömts för brott ska beaktas vid straffmätningen i något större utsträckning än vad som är fallet i dag. Den tidigare begränsningen att återfall ska beaktas vid straffmätningen endast om förhållandet inte tillräckligt kan beaktas genom påföljdsvalet eller genom förverkande av villkorligt medgiven frihet föreslås tas bort. I stället föreslås att rätten i normalfallet, utöver brottets straffvärde, ska beakta om den tilltalade tidigare vid upprepade tillfällen har dömts för likartad brottslighet eller om brottet utgör återfall i särskilt allvarlig brottslighet och den tidigare och den nya brottsligheten är likartad.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och man avser att lämna en proposition till riksdagen i mars 2010.

Regeringen tillsatte i juni 2009 en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare (dir. 2009:60). Av de omfattande direktiven framgår att utredaren bl.a. fått i uppdrag att se över de s.k. billighetsskälerna (29 kap. 5 § brottsbalken) som är av betydelse för straffmätning och påföljdsval. I sammanhanget framförs att i vissa avseenden kan en mer generös utformning synas skä-

lig, medan en större restriktivitet möjligen kan vara påkallad i andra avseenden. Samtidigt måste kraven på proportionalitet och likabehandling kunna tillgodoses i rimlig utsträckning. Utredaren ska analysera och vid behov föreslå ändringar av bestämmelserna vad avser innehåll, betydelse vid straffmätningen och påföljdsvalet samt för meddelande av påföljdseftergift. Utredaren ska vidare bl.a. analysera frågan om straffvärdebestämning vid flerfaldig brottslighet (30 kap. 3 § brottbalken) och vid behov lämna förslag som ger sådan brottslighet större genomslag vid påföljdsbestämningen eller som motverkar brottsligheten mer effektivt.

Enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) får en utlänning utvisas ur Sverige, om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse. Enligt bestämmelsen får en utlänning också utvisas, om en domstol undanröjer en villkorlig dom eller skyddstillsyn som utlänningen har dömts till och dömer till annan påföljd. En utlänning får dock utvisas endast om han eller hon döms till svårare påföljd än böter och om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet, eller om brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar.

Socialförsäkringsutskottet har i betänkande 2006/07:SfU8 s. 39, i samband med behandlingen av ett yrkande liknade det i motion 2007/08:Ju357 (m) yrkande 1, anfört bl.a. följande (s. 9).

En utländsk medborgare som döms för ett brott kan under vissa förutsättningar utvisas ur Sverige på grund av sin kriminalitet. De begränsningar som finns rör bl.a. utlänningsens anknytning till det svenska samhället. Det finns inga bestämmelser om när frågan om utvisning på grund av brott ska tas upp till prövning, varför detta avgörs av åklagare och allmänna domstolar. Beslutet om utvisning fattas emellertid alltid av den domstol som handlägger brottmålet. Utskottet, som inte anser att riksdagen ska ta initiativ till ändrade regler, avstyrker motion Sf252.

Utskottets ställningstagande

Straffnivåutredningen vars slutbetänkande nu bereds har gjort en omfattande översyn av strafflagstiftningen för att överväga och föreslå förändringar i syfte att åstadkomma en straffmätning som markerar en skärpt syn på allvarliga våldsbrott samt att överväga förändringar som ger en större spännvidd vid straffmätningen för brott i allmänhet när det har funnits försvårande och förmildrande omständigheter. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas anledning för riksdagen att vidta någon åtgärd för att initiera ytterligare en översyn av gällande straffskalor. Riksdagen bör avslå motion 2009/10:Ju346 yrkande 1.

Utskottet konstaterar att det vid ändringar i strafflagstiftningen i vissa fall sker justeringar av minimistraffet för ett brott medan det i andra fall sker justeringar av maximistraffet. Utskottet finner inte skäl att framhålla det ena av dessa förfaranden framför det andra. Motionerna 2008/09:Ju317 och 2009/10:Ju395 bör avslås.

Gällande lagstiftning (29 kap. 2 § 6 brottsbalken) ger möjlighet att vid straffmätningen som försvårande omständighet betrakta att brott har skett i organiserade former. Utskottet konstaterar vidare att Straffnivåutredningen i sitt slutbetänkande föreslår en utvidgning av bestämmelsen genom att föreslå att det såsom en försvårande omständighet särskilt ska beaktas om brottet har utgjort ett led i en brottslighet som har utövats systematiskt eller i organiserad form, eller om brottet har föregåtts av särskild planering. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion 2009/10:Ju306 yrkande 2.

Utskottet finner inte skäl ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:Ju363 om att bestämmelserna om bestämmande av fängelsestraffets längd (26 kap. 2 § brottsbalken) inte ska gälla för det fall något av brotten utgör övergrepp i rättsak. Riksdagen bör avslå motionen.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom kraven i motionerna 2007/08:Ju220 och 2009/10:Ju300 om att strafftiden automatiskt ska förlängas för brottslingar som inte avslöjar var de gömt stöldgods respektive att straffskärpning ska medges i de fall där rånbyten inte återfunnits. Motionerna bör avslås.

Utskottet noterar att Straffnivåutredningen i sitt slutbetänkande föreslår att återfall i brott ska beaktas i något större utsträckning än vad som i dag är fallet. Denna beredning bör inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion 2008/09:Ju405.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta initiativ till att ändra de bestämmelser som gäller för möjligheten att besluta om utvisning av utländska medborgare som döms för brott. Motion 2007/08:Ju357 yrkande 1 bör därför avslås. Utskottet noterar vidare att de s.k. billighetsskälen i 29 kap. 5 § brottsbalken, som bl.a. omfattar att men som den tilltalade förorsakas genom att utvisas ur riket ska beaktas, är föremål för översyn av den sittande Påföljdsutredningen. Pågående utredning och efterföljande beredning bör inte föregripas. Riksdagen bör även avslå motion 2007/08:Ju357 yrkande 2. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet i motion 2007/08:Ju380 om att det vid straffmätning vid domar som innefattar utvisning ska anges ett alternativt strängare straff som ska gälla om utvisningen inte kan verkställas. Riksdagen bör avslå motionen.

Påföljder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att det bör vara domstolen och inte Kriminalvården som beslutar om intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja).

Motion

I motion 2008/09:Ju291 (s) framförs att det bör vara tingsrätten och inte Kriminalvården som beslutar om intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja). Motionären anför att det är rimligt att domstolen, som kan besluta om att skyddstillsyn ska förenas med t.ex. böter eller fängelse, även ska kunna fatta beslut om elektronisk övervakning.

Bakgrund

Enligt 1 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll är lagen tillämplig vid verkställighet av dom på fängelse, dock inte fängelse som ådömts enligt 28 kap. 3 § brottsbalken, om den dömda ska avtjäna fängelse i högst sex månader.

Av lagens 2 § framgår bl.a. att det i fall som avses i 1 §, på ansökan av den dömda, får beslutas att fängelsestraffet ska verkställas utanför anstalt. Av 9 § i lagen framgår att det är Kriminalvården som på skriftlig ansökan av den dömda prövar frågan om denne ska få undergå verkställighet av dom på fängelse utanför anstalt.

Regeringen gav den 25 juni 2009 (dir. 2009:60) en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare. Av direktiven framgår bl.a. att utredaren ska ta ställning till om intensivövervakning med elektronisk kontroll kan användas i ökad utsträckning eller på annat sätt förändras.

Utskottets ställningstagande

Frågeställningen om det bör vara tingsrätten i stället för Kriminalvården som ska kunna fatta beslut om elektronisk övervakning omfattas av det uppdrag som givits den ovan beskrivna utredningen. Detta utredningsarbete och den därpå följande beredningen bör inte föregripas varför riksdagen bör avslå motion 2008/09:Ju291.

Stockholmsprogrammet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med anknytning till Stockholmsprogrammet som rör att den personliga integriteten inte får sättas ur spel, att man inte ömsesidigt bör erkänna domar mellan EU:s medlemsstater och att Sverige inte bör medverka till att en uppsättning gemensamma normer införs på det rättsliga området.

Jämför reservationerna 23 (v) och 24 (mp).

Motioner

I motion 2009/10:Ju384 (mp) yrkande 2 uttalas att den personliga integriteten inte får sättas ur spel utan att den måste respekteras enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artikel 8 som reglerar skyddet för privatlivet. I yrkande 3 anförs, mot bakgrund av att skillnaden mellan hur de olika medlemsstaterna respekterar de mänskliga fri- och rättigheterna fortfarande är mycket stora, att man inte ömsesidigt bör erkänna domar mellan EU:s medlemsstater. I yrkande 4 anförs att Sverige inte bör medverka till att en uppsättning gemensamma normer införs på det rättsliga området. Motionärerna anser att detta inskränker det nationella självbestämmandet.

I motion 2009/10:T534 (v) yrkande 25 anförs att rättssäkerheten för den enskilda människan inte får offras i jakten på terrorister eller för att förebygga brott.

Bakgrund

Stockholmsprogrammet är ett politiskt, strategiskt dokument som beskriver vilken inriktning samarbetet på politikområdena räddningstjänst, polis- och tullsamarbete, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna m.m. ska ha de kommande fem åren (2010–2014). Stockholmsprogrammet är det tredje programmet på området. Det nuvarande programmet, Haagprogrammet, antogs 2004 och löper ut i december 2009.

Det svenska ordförandeskapet presenterade den 16 oktober 2009 ett första utkast till program. Texten offentliggjordes samma dag och har därefter varit föremål för förhandlingar mellan medlemsstaterna. Den 25 november 2009 antog Europaparlamentet en resolution med anledning av det kommande programmet.

I förslaget till Stockholmsprogram balanseras brottsbekämpning med åtgärder för rättssäkerhet och stärkt skydd för privatlivet. Exempel på åtgärder av det förra slaget är effektivare polissamarbete genom ett bättre utnyttjande av Europol och en mer genomtänkt plan för det framtida informationsutbytet. Exempel på åtgärder av det senare slaget är en snabb

anslutning av EU till Europakonventionen, en plan för att stegvis stärka minimirättigheter för den tilltalade i brottmål, en ökad betoning av brotts-offrens rättigheter och en mer verkningsfull reglering om dataskydd.

Vid RIF-rådet den 30 november–1 december 2009 uppnåddes samförstånd kring innehållet i programmet. Stockholmsprogrammet antogs därefter vid Europeiska rådets möte den 10–11 december 2009.

Arbetet med handlingsprogrammet föregicks av att Europeiska kommissionen i juni 2009 lämnade meddelandet Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst, KOM(2009) 262 slutlig. Kommissionens meddelande utgjorde ett diskussionsunderlag i arbetet med att ta fram Stockholmsprogrammet. Meddelandet behandlades av justitieutskottet i utlåtande 2008/09:JuU31 (prot. 2009/10:03).

Justitieutskottet anförde i utlåtandet att det anser att det är viktigt att det framtida Stockholmsprogrammet innehåller en bättre balans än tidigare program mellan åtgärder för att öka säkerheten för medborgarna och åtgärder för att stärka den enskildes rättigheter. När man vidtar åtgärder inom EU för att öka säkerheten bör dessa åtföljas av initiativ som också stärker rätts-säkerheten och skyddet för individen. Justitieutskottet anförde vidare att det delade konstitutionsutskottets uppfattning att det finns skäl att fästa uppmärksamhet vid i vad mån det fortsatta arbetet för ömsesidigt erkännande av domar inom unionen utvecklas på ett sätt som får konsekvenser för den svenska tryck- och yttrandefrihetsregleringen. Vidare instämde justitieutskottet i uppfattningen att rättsakter från EU som från svensk sida framstår som konstitutionellt oacceptabla inte ligger inom det område där beslutanderätt har överlåtits. Vad beträffar arbetet med gemensamma normer är det enligt utskottet viktigt att framhålla att kampen mot gränsöverskridande brottslighet, t.ex. terrorism, bara får föras på ett sådant sätt som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle samt att de åtgärder som vidtas måste respektera mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen.

Genom Lissabonfördragets ikraftträdande kommer det enligt artikel 6.2 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) att gälla att unionen ska ansluta sig till europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) samt att denna anslutning inte ska ändra unionens befogenheter så som de definieras i fördragen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det nyligen antagna Stockholmsprogrammet. Med programmet som grund kommer kommissionen att lägga fram en handlingsplan för genomförandet av programmet så att åtgärder och tidsplan för 2010–2014 kan fastställas i detalj. Utskottet anser det angeläget att den fokusering som hittills skett på individens rätt till personlig integritet även kvarstår i det fortsatta arbetet. Utskottet har således förståelse för synpunkterna

i motionerna 2009/10:Ju384 yrkande 2 och 2009/10:T534 yrkande 25. Något initiativ bör dock inte tas från riksdagens sida med anledning av motionerna, utan dessa bör avslås.

Utskottet har inte ändrat inställning till frågan om arbetet för ömsesidigt erkännande av domar inom EU och till frågan om arbetet med gemensamma normer. Riksdagen bör avslå motion Ju384 yrkandena 3 och 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Hets mot folkgrupp m.m., punkt 1 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 5, 2008/09:So363 yrkande 11, 2008/09:A402 yrkandena 4 och 6 i denna del, 2009/10:So295 yrkande 1 och 2009/10:A257 yrkandena 9 och 10 samt bifaller delvis motion 2009/10:Ju352.

Ställningstagande

Hetslagstiftningen är en central del i rättssamhället. Det går inte att bortse från sambandet mellan hets och våld. Genom att tillåta att etniska minoriteter och homosexuella utmålas som hotfulla eller mindre värda skapas ett samhällsklimat i vilket vissa upplever det som riktigt och rimligt att gå från ord till handling. Vi föreslår att en översyn av hetslagstiftningen omedelbart inleds. Uppgiften böra vara att föreslå en reviderad hetslagstiftning som upprätthåller utsatta gruppers skydd.

Transpersoner är en grupp som i dag är utsatt för såväl fördomar och missaktning som hat och hets. Trots detta utgör inte en gärningsmans syfte att kränka brottsoffret på grund av hans eller hennes könsidentitet eller könsuttryck en grund för att betrakta brottet som hatbrott. Vi anser därför att brottet hets mot folkgrupp bör utvidgas till att även omfatta hot och missaktning mot gruppen transpersoner.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

2. Olaga diskriminering bör omfatta könsidentitet, punkt 2 (v, mp)

av Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 3 och 2008/09:So363 yrkande 13.

Ställningstagande

Sedan den 1 januari 2009 föreskrivs det i 16 kap. 9 § brottsbalken att det är förbjudet för näringsidkare att diskriminera en person på grund av hennes eller hans sexuella läggning. Förbudet omfattar dock fortfarande inte diskriminering på grund av könsidentitet. Regeringen bör därför lägga fram ett förslag till ändring som innebär att könsidentitet omfattas av 16 kap. 9 § brottsbalken.

3. Straffskärpning vid kränkning på grund av könsidentitet, punkt 3 (v, mp)

av Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 1, 2008/09:So363 yrkande 14 och 2008/09:A402 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Enligt 29 kap. 2 § 7 brottsbalken är det en försvårande omständighet om syftet med ett brott är att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Däremot nämns inte transpersoner uttryckligen i denna paragraf, vilket vi anser är olyckligt med tanke på gruppens stora utsatthet för riktad brottslighet. Därför anser vi att begreppet könsidentitet bör ingå i uppräkningsdelen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

4. Förolämpning, punkt 4 (v, mp)

av Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju398 yrkande 4, 2008/09:So363 yrkande 12 och 2009/10:So295 yrkande 3 och bifaller delvis motionerna 2008/09:U323 yrkande 19 och 2009/10:A443 yrkande 17.

Ställningstagande

Enligt brottsbalkens 5 kap. 5 § 4 har åklagare möjlighet att väcka allmänt åtal för förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes sexuella läggning. Vi anser att denna paragraf bör vidgas till att avse även könsidentitet, och en översyn bör också ske av hur bestämmelsen tillämpas i praktiken.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Diskriminering av funktionshindrade, punkt 5 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju421.

Ställningstagande

I brottsbalken regleras att näringsidkare som diskriminerar en person på grund av ras, hudfärg, etniskt ursprung, religion eller sexuell läggning ska dömas för olaga diskriminering. Vi anser att lagen omgående bör kompletteras med att näringsidkare som diskriminerar funktionshindrade ska dömas på samma sätt som vid övriga diskrimineringsgrunder som räknas upp i lagen.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som tillgodoser det anförda.

6. **Tvångsgifte m.m., punkt 6 (v)**

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju444 yrkande 20 och 2009/10:Ju265 yrkande 27 och bifaller delvis motionerna 2008/09:Ju308, 2008/09:Ju375 yrkande 1, 2008/09:Ju377 yrkande 1, 2008/09:Ju388, 2008/09:Ju394 yrkande 2, 2008/09:Ju420 yrkande 1, 2008/09:C276 yrkandena 2 och 3, 2008/09:A370 yrkande 1, 2009/10:Ju206 yrkande 1 och 2009/10:Ju211 yrkande 1.

Ställningstagande

Utredningen om människohandel (SOU 2008:41) innehåller förutom förslag som syftar till att skärpa lagstiftningen mot människohandel förslag om barnäktenskap. Utredningen konstaterar dock att det tvång som kan föregå ett tvångsäktenskap redan är kriminaliserat i strafflagstiftningen och att det inte finns behov av någon särskild brottsrubricering för tvångsäktenskap som inte är barnäktenskap. Däremot föreslås en kriminalisering av att en vårdnadshavare tillåter ett barn som är under 16 år att ingå äktenskap utomlands. Bestämmelsen tar sikte på de barnäktenskap som inte är att anse som tvångsäktenskap, och straffet föreslås bli fängelse i högst två år.

Vi menar att förslaget inte räcker för att komma åt problemen med tvångsäktenskap. Även unga kvinnor som är över 16 år men under 18 år är i behov av skydd mot att bli bortgifta.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag till lagändring som innebär att en särskild brottsrubricering gör det straffbart för föräldrar att arrangera äktenskap för minderåriga barn.

7. **Koppleri och människohandel, punkt 13 (s, v, mp)**

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju427 yrkande 33.

Ställningstagande

Vi anser att synen på koppleri bör skärpas genom att brottet ersätts med människohandel för sexuella ändamål. Koppleribrottet har som grund att det skulle finnas en frivillighet i överenskommelsen mellan säljare och köpare. Den frivilligheten är fullständigt falsk. Varje köp av någons kropp bygger på ett utnyttjande av dennes utsatthet. De kvinnor och flickor som säljer sina kroppar befinner sig i vanmakt på grund av drogberoende, fattigdom eller annan utsatthet. Vi anser också att en sådan ny brottsrubricering skulle öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott mot person. Skulle de som i dag döms för koppleri i stället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökade möjlighet till upprättelse och skadestånd. Dessutom ger människohandel ett betydligt högre straffvärde, vilket vore mer i överensstämmelse med brottets art.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

8. Mutbrott, punkt 17 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju383 yrkande 2 och bifaller delvis motionerna 2007/08:Ju382 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Ju383 och 2008/09:Ju309.

Ställningstagande

Frågan om mutor måste hanteras på flera plan. Det gäller både hur lagstiftningen är utformad och vilka resurser som avsätts till det praktiska arbetet. Kortsiktigt är det rejäla resursförstärkningar som behövs, och det är också denna fråga som regeringen omgående måste åtgärda. Det behövs också en utredning för att stärka och modernisera lagstiftningen kring korruption så att den anpassas till att bättre möta dagens verklighet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

9. Tortyrbrott, punkt 23 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju205 yrkande 3, bifaller delvis motionerna 2007/08:Ju295, 2008/09:Ju262 yrkande 4, 2008/09:Ju327 och 2009/10:Ju378 samt avslår motion 2008/09:Ju262 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sverige är bundet av FN:s tortyrkonvention sedan 1986. Konventionen kräver att staterna definierar tortyr som ett brott i nationell rätt – detta för att man ska kunna lagföra personer som misstänks för tortyr och som befinner sig i landet, om de inte utlämnas. Sverige har inte kriminaliserat tortyr. Många former av tortyr är dock kriminaliserade som andra brott. FN:s kommitté mot tortyr anförde i sitt yttrande att man, trots statens försäkran att alla handlingar som kan beskrivas som tortyr är straffbara enligt brottsbalken, beklagar att Sverige inte förändrat sin inställning när det gäller att införa brottet tortyr i den nationella lagstiftningen. Kommittén uttryckte som sin mening att genom att definiera tortyrbrottet i enlighet med konventionen till skillnad från andra brott främjar staterna direkt konventionens övergripande mål att förebygga tortyr, bl.a. genom att upplysa alla, förövare, offer och allmänheten, om tortyrbrottets särskilda allvar och genom att förbättra den avskräckande verkan av förbudet i sig.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning om att ett särskilt tortyrbrott bör införas.

10. Folkmord och brott mot mänskligheten m.m., punkt 24 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju362, 2007/08:Ju396 och 2009/10:Ju205 yrkandena 1, 2 och 4–8.

Ställningstagande

Sverige har som part till Romstadgan en skyldighet att verka för att fler stater ratificerar och implementerar Romstadgan. Därför måste Sverige även agera nationellt för att Romstadgan ska implementeras. Såväl den nuvarande regeringen som den föregående socialdemokratiska regeringen har dock försummat att lägga fram förslag till ny lagstiftning för att fylla luckorna i genomförandet av Sveriges skyldigheter att kriminalisera, lagföra och döma brott mot folkrätten. Det är mycket allvarligt eftersom det kan leda till att svåra brott mot mänskliga rättigheter kan förbli ostraffade och är dessutom pinsamt för Sveriges internationella anseende. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag grundade på internationella straffrättsutredningen.

Definitionen av folkmord i lagen (1964:169) om straff för folkmord överensstämmer inte helt med definitionen i artikel 2 i 1948 års folkmordskonvention, som är införlivad i artikel 6 i Romstadgan. Det kan därför finnas vissa luckor i skyddet. Uppmaning till folkmord är t.ex. inte kriminaliserat, vilket är en mycket allvarlig brist. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om korrekt implementering av folkmordsbrottet i enlighet med 1948 års folkmordskonvention.

Utomrättslig avrättning är inget brott i svensk lag. Det kan lagföras som mord eller under väpnad konflikt som folkrättsbrott. Det betyder att reglerna om preskription gäller för gärningen, vilket strider mot erkända principer i den internationella rätten. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om kriminalisering av utomrättslig avrättning.

Sverige har undertecknat men inte ratificerat FN-konventionen om skydd mot påtvingade försvinnanden. Konventionen kräver att den stat som ratificerar konventionen ska kriminalisera påtvingade försvinnanden i den nationella rätten. Vissa påtvingade försvinnanden är visserligen redan kriminaliserade som människorov, men härigenom täcks långt ifrån alla förfaranden som måste kriminaliseras. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om kriminalisering av påtvingat försvinnande och om ratificering av FN-konventionen om skydd mot påtvingat försvinnande.

Svensk rätts regler om förmans ansvar för folkrättsbrott står i strid med Romstadgan. Den kräver nämligen kriminalisering också av underlåtenhet att hänskjuta brott till berörda myndigheter för undersökning och lagföring. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om straffrättslig reglering av förmans ansvar i enlighet med vad Romstadgan kräver.

Brottsbalkens regler om ansvarsfrihet på grund av förmans befallning står i strid med den internationella rättens principer alltsedan Nürnbergtribunalen. Denna ansvarsfrihetsgrund är exkluderad i ett antal internationella instrument de senaste femtio åren. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om upphävande av denna ansvarsfrihetsgrund för brott mot internationell rätt.

Beslut om förundersökning och åtal när det gäller de flesta brott begångna utomlands förutsätter i flertalet fall tillstånd från regeringen eller den myndighet regeringen bemyndigat därtill. Denna politiska kontroll av rättskipningen strider mot rättsväsendets oberoende och är djupt stötande. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om avskaffande av den politiska prövningen av beslut om inledande av förundersökning eller åtal.

11. Tjänstefel, punkt 26 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju307 yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ju318 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:Ju253 och avslår motion 2007/08:K223 yrkande 6.

Ställningstagande

Bedömningen om en tjänsteman har handlat oaktsamt eller inte är främst beroende av vilka krav på noggrannhet och omsorg som uppgiften kräver. Detta ska jämföras med de omständigheter som hänför sig till tjänstemannen personligen, t.ex. kunnighet, utbildning och erfarenhet, samt om han eller hon har handlat under tidspress. Syftet med att kunna döma för tjänstefel är att tillgodose medborgarnas intresse av att offentliga uppgifter fullgörs på ett korrekt sätt. Straffet för tjänstefel är normalt böter. Under senare tid har framför allt polisens uppträdande diskuterats i medierna, vilket har satt frågan om tjänstefel i fokus. Därför bör frågan om tjänstemannaansvar ses över.

Det får ankomma på regeringen att tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka dessa frågor närmare samt återkomma till riksdagen med lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

12. Företagsbot, punkt 27 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju287.

Ställningstagande

Juridiska personer kan tilldömas vad som kallas företagsbot. Möjligheten infördes för att domstolen ska kunna döma ut kännbara bötesbelopp för företag och andra juridiska personer i stället för att endast kunna döma ut personliga böter med betydligt lägre belopp till ansvariga personer inom företagen. Ett typiskt fall där detta kan användas kan vara vid olika typer av miljöbrott. År 2005 höjdes maxbeloppet från 3 miljoner till 10 miljoner kronor.

I ett remissvar på den utredning som låg till grund för förändringen framförde Konkurrensverket att möjligheten att relatera företagsboten till företagets omsättning skulle likna konkurrenslagens regler om konkurrensskadeavgift och ge mer kännbara straff för större företag. Man menade också att företagets omsättning sällan var en tvistefråga. Detta motsades dock av andra remissinstanser som menade att detta kunde medföra så stora komplikationer att det skulle uppstå för stora processekonomiska kostnader. Propositionen till riksdagen stannade vid att endast höja maximibeloppet.

Att relatera företagsboten till företagets omsättning kan motverka tendenser att kalkylera med risker för företagsbot vid exempelvis miljöförstörande verksamhet. Konkurrensverkets argumentation ger stöd för att förslaget inte borde vara omöjligt att genomföra.

Regeringen bör låta utreda om lagstiftningen om företagsbot kan förändras så att boten relateras till företagets omsättning.

13. Påföljder vid trafikförseelser, punkt 30 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju201 och bifaller delvis motionerna 2007/08:Ju211, 2008/09:Ju293, 2008/09:Ju335 och 2009/10:Ju223.

Ställningstagande

Höjda bötesbelopp för fortkörning och andra trafikförseelser har haft effekt på trafiken. Det är uppenbart att en kännbar nivå på bötesbeloppen påverkar beteendet. Som i de flesta sammanhang är dock en prislapp mer avskräckande för vissa än för andra. Ett förslag till åtgärd skulle kunna vara att byta ut de fasta bötesbeloppen mot dagsböter så att kostnaden för

den enskilde blir rättvis i förhållande till inkomsten. Ett annat sätt att göra boten vid trafikförseelser mer kännbar skulle kunna vara att trappa upp nivån varje gång en ny förseelse begås.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

14. Drograttfylleri, punkt 31 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju331 och 2009/10:Ju342.

Ställningstagande

Varje år anmäls och lagförs allt fler förare med otillåtna medel i blodet. Kampen mot drograttfylleri måste därför föras både ute i trafiken och genom tidiga preventionsinsatser i skolor, på arbetsplatser och inom primärvården. Polisen måste utveckla en samlad strategi för sitt arbete. Det finns anmärkningsvärda skillnader mellan hur olika polisdistrikt arbetar mot alkohol och droger i trafiken. Det är av yttersta vikt att Rikspolisstyrelsen skyndsamt tar fram underlag för en nationell strategi för att bekämpa drograttfylleribrott.

Det får ankomma på regeringen att genom sin styrning av Rikspolisstyrelsen se till att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

15. Straffet för rattfylleri m.m., punkt 32 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju240, 2008/09:Ju236, 2008/09:Ju361 och 2008/09:Ju379 yrkande 40, bifaller delvis motionerna 2008/09:Ju384, 2009/10:Ju201 och 2009/10:T285 yrkande 8 och avslår motionerna 2008/09:Ju289, 2008/09:Ju352 och 2009/10:Ju361.

Ställningstagande

Det krävs flera olika åtgärder för att förhindra dödsolyckor i trafiken: ökad information, attitydpåverkan och ökad polisövervakning. En fråga man kan ställa sig är om straffen står i rimlig proportion till trafikbrottens karaktär och likgiltighet för andras liv och hälsa. Mot denna bakgrund finns det behov av en översyn av straffsanktionerna vid rattfylleri och andra trafikbrott.

Vidare måste det till kraftfulla åtgärder vid upprepade återfall i rattfylleri. Här är det inte enbart tillräckligt med kännbara straff utan det krävs även ökade insatser för vård och behandling.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

16. Straffet för rattfylleri m.m., punkt 32 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju240 och 2008/09:Ju236, bifaller delvis motion 2009/10:T285 yrkande 8 och avslår motionerna 2008/09:Ju289, 2008/09:Ju352, 2008/09:Ju361, 2008/09:Ju379 yrkande 40, 2008/09:Ju384, 2009/10:Ju201 och 2009/10:Ju361.

Ställningstagande

Det krävs flera olika åtgärder för att förhindra dödsolyckor i trafiken: ökad information, attitydpåverkan och ökad polisövervakning. En fråga man kan ställa sig är om straffen står i rimlig proportion till trafikbrottens karaktär och likgiltighet för andras liv och hälsa. Mot denna bakgrund finns behov av en översyn av straffsanktionerna vid rattfylleri och andra trafikbrott.

Vidare måste det till kraftfulla åtgärder vid upprepade återfall i rattfylleri. Här är det inte enbart tillräckligt med kännbara straff utan det krävs även ökade insatser för vård och behandling. Regeringen måste ta initiativ i dessa frågor så att liv kan räddas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

17. Eftersupning, punkt 33 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju271, 2008/09:Ju379 yrkande 41 och 2009/10:Ju292 samt avslår motion 2009/10:Ju280.

Ställningstagande

Det är inte rimligt att man ska kunna klara sig undan ansvar genom att skylla på förtäring av alkohol i efterhand. Den socialdemokratiska regeringen hade ett långt framskridet förslag om en ny lag om s.k. eftersupning. Nu måste regeringen agera och visa att man tar onykterhet i trafiken på allvar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

18. Särskilt vållande brott vid rattfylleri m.m., punkt 34 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 39, bifaller delvis motion 2009/10:Ju294 och avslår motionerna 2008/09:Ju299 och 2008/09:Ju316.

Ställningstagande

Den förra socialdemokratiska regeringen hade långt framskridna planer på lagstiftning redan 2006 i en rad frågor som skulle tydliggöra att rattfylleri är oacceptabelt. Den ville se en skärpt lagstiftning om rattfylleri. Förslaget innehöll några viktiga huvudpunkter som enkelt kan uttryckas strängare straff och två helt nya brott – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik. De lagarna hade kunnat vara i kraft i dag om inte den borgerliga regeringen dragit

tillbaka förslagen, som en av sina första åtgärder. Kampen mot rattfylleri har därmed fördröjts flera år. Det är dags att den borgerliga regeringen nu tar ansvar för utvecklingen och genomför de långt framskridna planerna för vållandebrott i samband med fordonstrafik.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

19. Förverkande av fordon, punkt 37 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju225 och 2009/10:Ju232 samt bifaller delvis motion 2009/10:Ju311.

Ställningstagande

Det har under flera år varit möjligt för rättsväsendet att beslagta bilar från återfallsförbrytare som kört bil med alkohol i kroppen. Lagstiftningen innebär att rättsväsendet kan beslagta ett fordon om det inte är oskäligt. Vid denna bedömning spelar bl.a. fordonets värde in. Detta betyder att en fordonsägare med en dyr bil kan få behålla densamma, men en person med billigare bil kan få den beslagtagna, för ett likvärdigt brott. Lagstiftaren måste se till att detta problem löses.

Bilen är ett dödligt vapen i händerna på en berusad förare. Även ur denna synvinkel bör den lagstiftning som finns ändras så att det blir möjligt att beslagta fordon från alla rattfyllerister som gång efter gång kör berusade och i många fall skadar andra, ibland med dödlig utgång.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

20. Översyn av straffmätningen vid narkotikabrott, punkt 39 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:So408 yrkande 3 och 2009/10:So312 yrkande 3.

Ställningstagande

Straffsätserna för narkotikabrott behöver ses över. Praxis har utvecklats till ett dömande enligt tabeller där mängden narkotika av en viss sort är det som avgör straffets längd. Detta är inte rimligt eftersom man därigenom bortser från andra aspekter av brottet som kan påverka strafflängden åt ena eller andra hållet. En märklig följd av detta är att narkotika som späds ut längre ut i langningsledet ger högre straff än outspädd narkotika som hanteras av personer i en mer central roll i den organiserade langningen. Detta kan knappast vara lagstiftarens avsikt.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

21. Avkriminalisera eget bruk av narkotika, punkt 40 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:So408 yrkande 2 och 2009/10:So312 yrkande 2.

Ställningstagande

En avkriminalisering av det egna bruket av narkotika ger inga direkta effekter när det gäller antalet intagna i anstalt, eftersom eget bruk i allmänhet inte ger fängelsestraff. Däremot skulle den få effekter för polisens arbete. Polisen har under senare år fokuserat alltmer på den enskilda missbrukaren och minskat sitt fokus på langningen. Att vrida tillbaka denna bild bedömer vi skulle få en större effekt för att minska narkotikamissbruket. Samtidigt stämplas inte den missbrukande automatiskt som kriminell, vilket har betydelse för samhällets möjligheter att få kontakt med och hjälpa honom eller henne. En person som betraktas och behandlas som kriminell stöts ut ur samhällsgemenskapen, och en sådan marginalisering har också täta samband med utvecklingen av tungt missbruk. Eget bruk av narkotika bör alltså avkriminaliseras.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

22. Anknytning till organiserad brottslighet ska beaktas vid straffmätning, punkt 47 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju306 yrkande 2.

Ställningstagande

Med förbättrad lagstiftning kan man göra mer för att bekämpa organiserad brottslighet. Många av de brott som rättsväsendet i dag dömer medlemmar i den organiserade brottsligheten för är de brott som går att bevisa och är oftast inte de allvarligaste brotten. Kriminella handlingar som hot mot vittnen och våld mot tjänsteman är exempel på brott som är kopplade till den kriminella verksamheten. Brotten i sig är allvarliga, men kopplat till deltagande i organiserad brottslighet är de än allvarligare. Därför bör vi ha en lagstiftning som gör straffvärdet högre för alla brott som kan kopplas till deltagande i organiserad brottslighet. En sådan lagstiftning skulle inte bara ge mer effekt åt polisens arbete att lagföra alla brott som gängen sysslar med – det skulle också göra det mindre intressant att öppet skylta med medlemskap i kriminella gäng.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

23. Stockholmsprogrammet, punkt 53 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:T534 yrkande 25 och avslår motion 2009/10:Ju384 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Händelserna den 11 september 2001 har förändrat samhället markant. I paniken och hysterin som följde har åtgärder vidtagits och nya lagar och förordningar snabbt arbetats fram, och dessa har fått oväntade och negativa följder för grupper av människor. De begränsar också den enskilda

människan och gör vårt samhälle mer slutet och kontrollerande. En sådan utveckling måste hejdas. I jakten på terrorister, eller för att förebygga brott, får inte rättssäkerheten för den enskilda människan offras.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

24. Stockholmsprogrammet, punkt 53 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju384 yrkan-dena 2–4 och 2009/10:T534 yrkande 25.

Ställningstagande

Händelserna den 11 september 2001 har förändrat samhället markant. I paniken och hysterin som följde har åtgärder vidtagits och nya lagar och förordningar snabbt arbetats fram, och dessa har fått oväntade och negativa följder för grupper av människor. De begränsar också den enskilda människan och gör vårt samhälle mer slutet och kontrollerande. En sådan utveckling måste hejdas. I jakten på terrorister, eller för att förebygga brott, får inte rättssäkerheten för den enskilda människan offras.

I ett rättssamhälle bör noggranna avvägningar göras med hänsyn till ändamålet och ingripandet i integriteten samt proportionen mellan nyttan av ingripandet och den personliga integriteten. Det finns inget register som aldrig har läckt uppgifter till obehöriga personer, som sedan missbrukat dessa. Detta bör man ha i åtanke då Sverige för sin talan i dessa frågor i EU. Den personliga integriteten får inte sättas på spel utan måste respekteras enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artikel 8 som stadgar skyddet om privatlivet.

Skillnaden mellan hur de olika medlemsstaterna respekterar de mänskliga fri- och rättigheterna är fortfarande mycket stor. Det kommer därför att bli stora svårigheter i många fall att verkställa domar i Sverige som direkt bryter mot mänskliga rättigheter. Risken är stor att Sverige t.ex. kommer att behöva tillämpa andra EU-länders hårdare IT-politik. I EU-kommisionens meddelande föreslås att ”principen om ömsesidigt erkännande tillämpas i alla stadier i förfarandet”. Jag anser att förslaget om att ömsesidigt erkänna domar mellan EU:s medlemsstater bör avvisas. Stockholmsprogrammet vill även införa en ”uppsättning gemensamma normer” på det rättsliga området när det gäller vissa typer av allvarlig gränsöverskridande brottslighet. Även denna inskränkning av det nationella självbestämmandet på det rättsliga området bör avvisas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:K223 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffrättsligt ansvar för brottet tjänstefel i framtiden bör kunna utkrävas av en enskild tjänsteman i väsentligt fler situationer än i dag.

2007/08:Ju201 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla sanktionsnivåerna för trafikförseelser.

2007/08:Ju211 av Lennart Pettersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straff vid fortkörning.

2007/08:Ju217 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att Sverige snarast ratificerar Europarådets ”Convention on Cybercrime” och dess ”Additional Protocol”.

2007/08:Ju220 av Ulla Löfgren och Jeppe Johnsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straff för brottslingar som inte avslöjar var de gömt tjuvgodset.

2007/08:Ju240 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att överväga en översyn av straffsanktionerna vid trafikbrott.

2007/08:Ju247 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av nationell säkerhet.

2007/08:Ju259 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för olagliga aktioner med avsikt att tvinga fram lagändringar.

2007/08:Ju280 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring i brottsbalken gällande hot mot tjänsteman.

2007/08:Ju295 av Anne Ludvigsson och Hillevi Larsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effekter i spåren av kriget mot terrorism.

2007/08:Ju296 av Hillevi Larsson och Veronica Palm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande av högmålsbrott.

2007/08:Ju307 av Raimo Pärssinen (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över tjänstemannaansvaret.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligt regelverk, konkreta åtgärdsplaner och enskilt ansvarstagande.

2007/08:Ju309 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn och ändring av lagen om olaga intrång.

2007/08:Ju334 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffgränsen för grovt narkotikabrott vid innehav av den narkotikaklassade drogen kat höjs.

2007/08:Ju357 av Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvisning av icke-svensk medborgare som döms för brott med fängelse i mer än sex månader i straffskalan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till straffflintring då domen även innebär utvisning tas bort.

2007/08:Ju362 av Veronica Palm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omgående återkomma med förslag för att implementera Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen genom ny lagstiftning.

2007/08:Ju363 av Nils Oskar Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska antalet övergrepp i rättssak genom att avskaffa rabatt på ett av brotten.

2007/08:Ju380 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffmätning när utvisning till följd av brott inte kan verkställas.

2007/08:Ju382 av Marie Weibull Kornias (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den oklara lagstiftningen kring mutbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om varför lagstiftningen kring mutbrott behöver förtydligas.

2007/08:Ju383 av Christer Nylander (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt straff för mutbrott i offentlig sektor.

2007/08:Ju396 av Alice Åström m.fl. (v, kd, mp, c, fp):

Riksdagen begär att regeringen omgående återkommer med förslag för att implementera Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen genom ny lagstiftning.

2007/08:Ju398 av Ulf Holm m.fl. (mp, v, c, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet ska nämnas i brottsbalkens straffskärpningsbestämmelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffrättsligt förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förolämpning med anspelning på sexuell läggning och könsidentitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet ska omfattas av brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.

2007/08:Ju421 av Elisebeht Markström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om diskriminering av funktionshindrade.

2007/08:Ju445 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snatteribrott.

2007/08:Ju448 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstadga om barns rättigheter och föräldrars skyldigheter.

2007/08:So408 av Alice Åström m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att eget bruk av narkotika bör avkriminaliseras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffsatserna för narkotikabrott bör ses över.

2007/08:So444 av Egon Frid (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att eget bruk av narkotika likt annat innehav och bruk ska vara kriminaliserat.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju213 av Lennart Hedquist (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyldighet att bistå den som är i nöd.

2008/09:Ju222 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att bistå nödställd.

2008/09:Ju232 av Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om 11 kap. brottsbalken.

2008/09:Ju236 av Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över straffpåföljderna när det gäller rattfylleri.

2008/09:Ju262 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige är det land som kritiserats flest gånger av FN:s kommitté mot tortyr.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avsaknaden av förbud mot att använda bevisning från tortyr.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att leva upp till åtaganden enligt FN:s konvention mot tortyr, Europakonventionen och konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tortyr som straffrättslig grund i svensk lagstiftning.

2008/09:Ju271 av Britta Rådström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lag mot eftersupning.

2008/09:Ju273 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om rån och grovt rån.

2008/09:Ju281 av Bertil Kjellberg och Margareta Pålsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordning av lagar vid bekämpning av ekonomisk brottslighet.

2008/09:Ju287 av Lena Olsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om lagstiftningen kring företagsbot kan ändras så att boten relateras till företagets omsättning.

2008/09:Ju288 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla väpnade rån bör klassas som grova.

2008/09:Ju289 av Ulf Berg och Lena Asplund (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över straffbestämmelserna vid drograttfylleri.

2008/09:Ju291 av Lars Wegedal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tingsrätten ska kunna fatta beslut om elektronisk övervakning.

2008/09:Ju293 av Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dagsböter för trafikförseelser.

2008/09:Ju296 av Birgitta Sellén och Lennart Pettersson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en lagändring bör göras som leder till att alla väpnade rån och brott klassas som grova.

2008/09:Ju299 av Nils Oskar Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att påföljden för vållande till annans död genom rattfylleri ska likställas med påföljden för dråp.

2008/09:Ju301 av Cecilia Widegren (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att göra en översyn av tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet.

2008/09:Ju308 av Annika Qarlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tvångsäktenskap och medhjälp till tvångsäktenskap ska kriminaliseras.

2008/09:Ju309 av Marie Weibull Kornias (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen kring mutbrott inte är tillräckligt tydlig och varför lagstiftningen kring mutbrott behöver förtydligas.

2008/09:Ju316 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att köra ihjäl någon i berusat tillstånd bör jämföras med dråp.

2008/09:Ju317 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa minimistraff.

2008/09:Ju318 av Raimo Pärssinen (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över tjänstemannaansvaret.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligt regelverk, konkreta åtgärdsplaner och enskilt ansvarstagande.

2008/09:Ju326 av Solveig Hellquist m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot tidelag ska införas i brottsbalken.

2008/09:Ju327 av Agneta Gille och Tone Tingsgård (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en lagstiftning mot tortyr.

2008/09:Ju335 av Fredrik Lundh (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra straffsatsen från bötesstraff till dagsböter vid hastighetsöverträdelser.

2008/09:Ju350 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snatteribrott.

2008/09:Ju352 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omedelbart ge vård till rattfyllerister när de ertappas på vägarna.

2008/09:Ju361 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återfallsförbrytare.

2008/09:Ju375 av Karin Granbom Ellison (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnåktenskap och tvångsåktenskap.

2008/09:Ju377 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpning av lagstiftningen mot barnåktenskap och tvångsåktenskap.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta om särskilda vållandebrott i trafiken vid rattfylleri.

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpning av straff vid återfall i rattfylleri samt behandling.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om eftersupning.

2008/09:Ju384 av Per Bill (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effektivare medel för att stoppa rattfylleri och återfall i rattfylleri.

2008/09:Ju388 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera tvångsåktenskap.

2008/09:Ju394 av Birgitta Ohlsson och Agneta Berliner (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera tvångsgifte och medhjälp till tvångsgifte.

2008/09:Ju405 av Reza Khelili Dylami (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återfallsförbrytare.

2008/09:Ju420 av Tomas Tobé (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera tvångsåktenskap och göra dem straffbara.

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v):

20. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att en särskild brottsrubricering gör det straffbart för föräldrar att gifta bort minderåriga barn.

2008/09:Ju475 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat skydd för gravida kvinnor och deras ofödda barn.

2008/09:C276 av Carina Hägg (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arrangerade äktenskap under tvång uttryckligen ska förbjudas i lagstiftningen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot tvångsäktenskap måste följas av en kännbar straffpåföljd för medverkande till äktenskapets ingående.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av tillämpningen av den särskilda åtalsregeln gällande ärekränkingsbrott med hatmotiv.

2008/09:So363 av Josefin Brink m.fl. (v):

11. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att könsidentitet ska omfattas av 16 kap. 8 § brottsbalken om hets mot folkgrupp.
12. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att 5 kap. 5 § 4 brottsbalken ska omfatta könsidentitet.
13. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att könsidentitet ska omfattas av diskrimineringsförbudet för näringsidkare i 16 kap. 9 § brottsbalken.
14. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att könsidentitet ska räknas som försvårande omständighet enligt 29 kap. 2 § sjunde stycket brottsbalken.

2008/09:A370 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera tvångsäktenskap.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att se över hetslagstiftningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att transpersoner bör omfattas av hatbrotts- och hetslagstiftningen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju201 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för rattfylleri.

2009/10:Ju205 av Lena Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen i enlighet med vad som föreslås i Internationella straffrättsutredningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om en korrekt tillämpning av 1948 års folkmordskonvention.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om kriminalisering av tortyr.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om kriminalisering av utomrättslig avrättning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om kriminalisering av påtvingat försvinnande och ratificering av FN-konventionen om skydd mot påtvingat försvinnande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om straffrättslig reglering av förmans ansvar i enlighet med Romstadgans krav.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om upphävande av ansvarsfrihet på grund av förmans befallning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om avskaffande av den politiska prövningen i vissa fall av beslut om inledning av förundersökning eller väckande av åtal.

2009/10:Ju206 av Magdalena Andersson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriminalisering av tvångsgifte.

2009/10:Ju211 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpning av lagstiftningen mot barnäktenskap och tvångsäktenskap.

2009/10:Ju223 av Fredrik Lundh (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra straffsatsen från bötesstraff till dagsböter vid hastighetsöverträdelser.

2009/10:Ju225 av Berit Andnor och Marie Nordén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att beslagta fordon från alla berusade förare.

2009/10:Ju228 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en lagändring bör göras som leder till en ändrad bedömning av väpnade rån.

2009/10:Ju232 av Christin Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge polisen möjlighet att beslagta olagliga fordon.

2009/10:Ju242 av Cecilia Wigström i Göteborg (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av den svenska penninghälerilagstiftningen.

2009/10:Ju243 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn och ändring av lagen om olaga intrång.

2009/10:Ju245 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffskalor för våld i nära relationer.

2009/10:Ju249 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör se över straffskalorna när det gäller smitning i samband med tullkontroller.

2009/10:Ju253 av Jasenko Omanovic och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tjänstemannaansvar.

2009/10:Ju255 av Sofia Arkelsten (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra brottet snatteri till stöld.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att definiera rån som grovt rån när vapen eller vapenliknande föremål används.

2009/10:Ju265 av Eva Olofsson m.fl. (v):

27. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att en särskild brottsrubricering gör det straffbart för föräldrar att gifta bort minderåriga barn.

2009/10:Ju280 av Annelie Enochson och Lars-Axel Nordell (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att s.k. eftersupning i samband med bilolyckor förbjuds och att tidsgränsen sätts till att man inte får dricka inom sex timmar efter en olycka.

2009/10:Ju292 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att kriminalisera s.k. eftersupande.

2009/10:Ju294 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör jämföras med dråp att köra ihjäl någon i berusat tillstånd.

2009/10:Ju300 av Göran Pettersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt straff vid försvunna rånbyten.

2009/10:Ju306 av Leif Jakobsson (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda den högre delen av straffskalan när brott kan kopplas till organiserad brottslighet.

2009/10:Ju311 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till utvidgad beslagtaganderätt för polisen avseende brottet olovlig körning, i syfte att förhindra s.k. streetra-cing.

2009/10:Ju318 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalorna bör ses över när det gäller cigarettsmuggling.

2009/10:Ju327 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka gränsen för vilken mängd innehav av kat som ska betecknas som grovt narkotikabrott.

2009/10:Ju331 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för att bekämpa drograttfylleribrott.

2009/10:Ju342 av Lena Hallengren m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder mot drograttfylleri.

2009/10:Ju344 av Andreas Norlén och Anti Avsan (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om livstids fängelse som normalstraffet för mord.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett längre tidsbestämt straff för mord om det finns skäl att döma till annan påföljd än fängelse på livstid.

2009/10:Ju346 av Andreas Norlén (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt översyn av straffmätning och straffskalor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strängare straff för olaga hot.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snatteri bör benämnas ringa stöld.

2009/10:Ju352 av Otto von Arnold (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgad hatbrottslagstiftning.

2009/10:Ju353 av Cecilia Widegren (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet.

2009/10:Ju361 av Per Bill (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effektivare medel för att stoppa rattfylleri och återfall i rattfylleri.

2009/10:Ju370 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om rån och grovt rån.

2009/10:Ju378 av Agneta Gille och Tone Tingsgård (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en lagstiftning mot tortyr.

2009/10:Ju383 av Peter Eriksson (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en utredning för att stärka och modernisera lagstiftningen kring korruption.

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att respektera Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artikel 8 som stadgar skyddet om privatlivet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte ömsesidigt erkänna domar mellan EU:s medlemsstater.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om "en uppsättning gemensamma normer" på det rättsliga området.

2009/10:Ju395 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa minimistraff.

2009/10:Ju407 av Hans Rothenberg och Lars Hjalmered (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om rån samt hur unga butiksrånare kan stoppas i tid.

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om det går att ersätta koppleribrottet med människohandel.

2009/10:Sf334 av Kjell Eldensjö (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skenäktenskap som har ingåtts i vinstsyfte ska kriminaliseras.

2009/10:So295 av Helena Leander m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hetslagen bör omfatta även transpersoner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förolämpningsregeln i 5 kap. 5 § 4 brottsbalken även bör skydda transpersoner.

2009/10:So312 av Elina Linna m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att eget bruk av narkotika bör avkriminaliseras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffsätserna för narkotikabrott bör ses över.

2009/10:T285 av Lars-Axel Nordell och Mikael Oscarsson (båda kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en sänkt promillegräns till 0,2 i alla EU-länder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av straffskalan vid rattfylleribrott.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ålägga rattfylleridömda att delta i konfrontationer med offer för rattfylleribrott.

2009/10:T534 av Peter Pedersen m.fl. (v):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jakt på terrorister, eller insatser för att förebygga brott, inte får leda till att rättssäkerheten för den enskilda människan offras.

2009/10:A257 av Ulf Holm m.fl. (mp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hetslagstiftningen i brottsbalken och diskrimineringslagen bör omfatta även transpersoner.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hetslagstiftningen.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av tillämpningen av den särskilda åtalsregeln gällande ärekränkingsbrott med hatmotiv.